

GORZOWSKIE

WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ
GORZÓW 1958
CZERWIEC

R

GORZOWSKIE WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY KURII BISKUPIEJ

GORZÓW – CZERWIEC 1958

NR 6

600-9406/6

1.

ENCYKLIKA

O KRÓLEWSKIEJ GODNOŚCI NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

FRAGMENTY

Czcigodnym Braciom, Patriarchom, Prymasom, Arcybiskupom, Biskupom oraz innym Ordynariuszom miejscowym, żyjącym w jedności i pokoju ze Stolicą Apostolską

PAPIEŻ PIUS XII

śle Wam, Czcigodni Bracia, pozdrowienie i błogosławieństwo Apostolskie.

DO NIEBIOS KRÓLOWEJ („AD CAELI REGINAM”) zasyłał lud chrześcijański korone modły i zbożne pienia już od pierwszych wieków chrześcijaństwa, czy to w chwilach radosnych uniesień, czy zwłaszcza wśród ciężkich udręk światowych i nigdy go nie zawodziła nadzieja pokładana w Matce Boskiego Króla, Jezusa Chrystusa i nigdy w nim wiara nie słabła, że Bogarodzica Dziewica Maryja włada po macierzyńsku tu całym światem, jak w szczęśliwości niebieskiej dzierży koronę królewskiej chwały.

I my też po klęskach potwornych, co w oczach naszych obróciły w perzynę kwitnące miasta, osiedla i wsie; patrząc z boleścią, jak tyle i tak wielkiego zła wylewa się w mętnej powodzi na dusze ludzkie; widząc jak nieraz chwieje się sprawiedliwość, jak często panoszy się występki i zepsucie — dręczymy się w tym gorączkowym i groźnym położeniu w szczególny sposób: uciekamy się przeto z ufnością do naszej Królowej, Maryi, przedkładając Jej nie tylko nasze uczucia miłości, ale i tych wszystkich, co chlubią się z imienia chrześcijańskiego.

Trzeba również i miło Nam tu wspomnieć, żeśmy to osobiście 1 listopada 1950 Roku Jubileuszowego, wobec olbrzymiej rzeszy Księży Kardynałów, Biskupów, Kapłanów i wiernych chrześcijan, przybyłych ze wszech narodów, ogłosili dogmat Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny,¹⁾ która obecnie z duszą i ciałem wśród chórów Aniołów i Świę-

¹⁾ Zob. Constitutio Apostolica MUNIFICENTISSIMUS DEUS, AAS 42(1950)753 sq.

tych króluje wraz z jednorodzonym Swym Synem. Ponadto z okazji minionego stulecia od chwili, kiedy niezapomnianej pamięci poprzednik nasz Pius IX określił uroczystie, że Boża Rodzicielka poczęła się bez żadnej zmazy pierworodnego grzechu, ogłosiliśmy ten, który przeżywamy, Rok Maryjny;²⁾ i dziś widzimy z wielką radością Naszego ojcowskiego serca, że nie tylko tu w Wiecznym Mieście — szczególnie zaś w Bazylice Liberiańskiej — niezliczone tłumy manifestują wyraźnie swą wiarę i najgorętszą miłość ku Matce Niebieskiej — ale i we wszystkich częściach świata odradza się coraz więcej cześć dla Bogarodzicy Dziewicy, a znacznie-sze świątynie maryjne ściągają i dotąd ściągają raz po raz rzesze rozmodlonych pielgrzymów.

Wiedzą wszyscy, że ilekroć nadarzyła się okazja, gdyśmy tylko przemawiali do Naszych dzieci w Chrystusie osobiście na audiencjach czy też przez radio kierując słowa do najodleglejszych ludów, zawsze, w miarę możliwości, zachęcaliśmy ich do pełnej i czulej, jak przystało na synów, miłości wobec najukochańszej i najmożniejszej Matki naszej. Dlatego też warto przywieść na pamięć orędzie radiowe przesłane przez nas do ludu portugalskiego, kiedy złotą koroną wieńczono cudowny wizerunek Maryi Panny, czczony w Fatimie;³⁾ orędzie to nazwaliśmy sami orędziem „Królowania Maryi”.⁴⁾

Obecnie zaś, aby niejako przypieczętować te rozliczne przejawy Naszej czci ku Matce Bożej, za którymi tak chętnie podążył świat chrześcijański, aby zamknąć szczęśliwie i z pożytkiem ten Rok Maryjny, który się ma ku schyłkowi, aby wreszcie dać chętny posłuch usilnym żądaniom, które wypłynęły do Nas w tej sprawie, postanowiliśmy ustanowić liturgiczne święto Najsw. Maryi Panny — Królowej

Nie chcemy przez to podawać wiernemu ludowi nowej prawdy do wierzenia, boć w rzeczy samej tytuł i przesłanki, na których opiera się królewska godność Maryi, były zawsze dostatecznie wyrażone i to zarówno w starożytnej tradycji Kościoła, jak i w księgach liturgicznych.

Warto je wszakże przypomnieć w toku tej encykliki, aby odnowić cześć Niebieskiej Matki i rozbudzić żywszą ku Niej pobożność, na większy pożytek duchowy w sercach wszystkich.

I

NAUKA PISMA ŚW., OJCÓW KOŚCIOŁA, TEOLOGÓW I PAPIEŻY

Świat chrześcijański wierzył już w ubiegłych czasach, i to nie bez podstaw, że ta, z której zrodził się Syn Najwyższego, „co będzie rzą-

²⁾ Zob. Litt. Enc. FULGENS CORONA, AAS 45(1953)577 sq.

³⁾ Zob. AAS 38(1946)264 sq.

⁴⁾ Cfr L'Osservatore Romano, 19 Maii 1946.

dził w domu Jakuba na wieki",⁵⁾ „Książę pokoju”,⁶⁾ „Król królów i Pan nad pany”,⁷⁾ otrzymała od Boga szczególne łaski ponad wszystkie inne Jego stworzenia; uwzględniając poza tym najściślejsze powiązanie między potomstwem a matką — chrześcijaństwo przyjęło z łatwością wyniesienie Bożej Rodzicielki ponad świat.

Nic więc dziwnego, że już dawni pisarze Kościoła idąc za głosem św. Gabriela Archanioła, co przepowiedział panowanie Syna Maryi na wieki⁸⁾ i za głosem Elżbiety, witającej w Niej ze czcią „Matkę Pana mego”.^{8a)} nazywali Maryję „Matką Króla”, „Matką Pana”, dając jasno do zrozumienia, że po królewskiej godności Jej Syna przejęła i Ona szczególne dostojęstwo i godność I tak np. św. Efreem w zapale poetyckim wkłada w Jej usta: „Niechaj mnie Niebo podtrzyma w objęciach, bom nad nie uczczona. Bo nie niebiosa były Ci matką; aleś je zrobił swym tronem. O ileż wyższa i czcigodniejsza Matka Króla od tronu Jego”.⁹⁾ A gdzie indziej tak się doń modli: „O Władcza Panienko, Gospodzie uwielbiona, Królowo, Pani, pod skrzydły Twoimi broń mnie i strzeż, by się ze mnie szatan nie natrząsał, co wróży zgubę, ani mnie przemógł bezecny nieprzyjaciel”.¹⁰⁾

Św. Grzegorz z Nazjanzu zowie Ją „Matką Króla całego świata”, „Matką Dziewicą (która) porodziła, Króla całego wszechświata”.¹¹⁾ Według Prudencjusza zaś dziwi się Rodzicielka, „że porodziła Boga-Człowieka i Króla najwyższego”.¹²⁾

A ta godność królewska Najświętszej Maryi Panny jasno i wyraźnie występuje u nich, gdy mówią z naciskiem o „Pani”, „Panującej”, „Królowej”.

Już w pewnej homilii, przypisywanej Orygenesowi, Elżbieta nie tylko wita Maryję: „Matka Pana mojego”, ale i „Ty, Pani moja”.¹³⁾

To samo da się wywnioskować z owego miejsca, gdzie po różnych wyjaśnieniach znaczenia imienia Maryi wygłasza on zdanie: „Trzeba

⁵⁾ Łk. 1, 32.

⁶⁾ Iz. 9, 16.

⁷⁾ Apok. 19, 16.

⁸⁾ Zob. Łk. 1, 32—33.

^{8a)} Łk. 1, 43.

⁹⁾ S. Ephrem, Hymni de B. Maria, ed. Th. I. Lamy, t. II, Mechliniae 1886, hymn. XIX, p. 624.

¹⁰⁾ Tenże, Oratio ad SS. am Dei Matrem — Opera omnia, ed. Assemani, t. III (Graece). Romae 1747, p. 546.

¹¹⁾ S. Gregorius Naz. — Poemata dogmatica, XVIII, V. 58; PG 37, 485.

¹²⁾ Prudentius, Dittochaeum, XXVII: PL 50, 102A.

¹³⁾ Hom. in S. Lucam, Hom. VII, ed. Bauer, Origenes Werke, Bd IX, 48 (ex catena Macarii Chrysocephali), cfr. PG 13, 1902D.

wiedzieć, że „Maryja” oznacza w języku syryjskim: „Pani”.¹⁴⁾ I św. Chryzolog za jego przykładem jeszcze dobitniej wyraża to w tych słowach: „Maryja” z hebrajskiego — znaczy po łacinie „Pani”: więc i Anioł nazywa Ją Panią, aby Rodzicielka Władcy wyzbyła się strachu służebnego, ponieważ sama władza Jej potomka sprawiła to i upoważnia Ją do tego, że się urodziła i zwie się Panią”.¹⁵⁾

Również Epifaniusz, biskup konstantynopolitański, w liście do papieża Hormisdasa wspomina o konieczności modlitwy za jedność Kościoła, „dzięki świętej i jednoistej Trójcy i wstawieniu się Pani naszej, świętej i chwalebnej Panny i Bożej Rodzicielki Maryi”.^{15a)}

Inny autor tegoż okresu pozdrawia uroczyście, siedzącą po prawicy Bożej, by się wstawiała za nami, Najświętszą Panne, jako „Panią śmiertelników, Najświętszą Bogarodnicę”.¹⁶⁾

Królewską godność przyznaje Maryi Pannie kilkakrotnie również św. Andrzej Kretański, tak bowiem pisze, np. „Sam Bóg zabiera dziś z przybytków ziemskich, jako Królowę rodzaju ludzkiego, Swą Matkę zawsze Dziewicę, w której łonie zostając jako Bóg przyjął naturę ludzką”.¹⁷⁾ Albo na innym miejscu: „Królowa rodzaju ludzkiego zachowuje w całym tego słowa znaczeniu to imię, będąc wywyższona, wyjąwszy Boga, ponad wszystkie istoty”.¹⁸⁾

Podobnie zwraca się do pokornej Dziewicy św. German w tych słowach: „Siądź, Pani, wypadą Ci bowiem, jako Królowej ponad wszystkich królów chwalebnej, usiąść na wysokim tronie”;¹⁹⁾ nazywa Ją „Panią wszech ziemian”.²⁰⁾

U świętego zaś Jana Chryzostoma nazywa się „Królową, Władczynią, Panią”²¹⁾ oraz „Panią wszechstworzenia”²²⁾ inny starożytny pisarz wschodniego Kościoła tytułuje Ją „Szczęsną Królową”, obok królew-

¹⁴⁾ S. Hieronymus, Liber de nominibus hebraeis, PL 23, 886.

¹⁵⁾ S. Petrus Chrysologus, Sermo 142, De Annuntiatione BMV: PL 52, 579C, cfr etiam 582B, 584A: „Regina totius extitit castitatis”.

^{15a)} Relatio Epiphani Ep. Constantin., PL 63, 498D.

¹⁶⁾ Encomium in dormitionem Ss.mae Deiparae (inter opera S. Modesti) PG 86, 3306B.

¹⁷⁾ S. Andreas Cretensis, Homilia II in dormitionem Ss.mae Deiparae: PG 97, 1079B.

¹⁸⁾ Tenże, Homilia III in dormitionem Ss.mae Deiparae: PG 97, 1099A.

¹⁹⁾ S. Germanus, In Praesentationem Ss.mae Deiparae I. PG 98, 303A.

²⁰⁾ Tenże, In Praesentationem Ss.mae Deiparae II, PG 98, 315C.

²¹⁾ S. Joannes Damascenus, Homilia I in dormitionem BMV, PL 96, 719A.

skiego Syna — Wieczystą Królową", której „jasną głowę zdobi diadem złoty”.²³⁾

Następnie św. Ildefons Toletański wszystkie niemal tytuły do czci streszcza w tym pozdrowieniu: „O Pani moja, Władczyni moja, panująca mi Matko Pana mego... Pani wśród służebnic, Królowo pomiędzy siostrami”.²⁴⁾

Z tych oraz rozlicznych innych świadectw, przekazanych przez tradycję, czerpiemy naukę iż teologowie katoliccy nazywali Najświętszą Maryję Pannę Królową wszechrzeczy stworzonych, Królową świata i Panią wszechświata. Także i najwyżsi pasterze Kościoła uważali za swój obowiązek zatwierdzić i poprzeć swoją zachętą i czcią pobożność wiernych chrześcijan odnośnie do Niebiańskiej Królowej i Matki. A więc, pomijając milczeniem dokumenty ostatnich papieży, wystarczy sobie uprzytomnić, że już w VII wieku poprzednik Nasz św. Marcin I uznawał Maryję „naszą Panią chwalebna, zawsze Dziewicą”.²⁵⁾ Św. Agaton w liście synodalnym do Ojców VI Soboru Powszechnego wymienia „Panią Naszą, prawdziwie i zaiste Bożą Rodzicielką”.²⁶⁾ A w VIII wieku Grzegorz II w liście do patriarchy św. Germana, czytany na 7 soborze powszechnym wśród oklasków wszystkich Ojców, wspomina Bogarodzicę, jako „Panią wszystkiego i prawdziwą Rodzicielkę Boga”, jako też „Panią wszystkich wiernych chrześcijan”.²⁷⁾

Wypada także nadmienić i o tym, że gdy nieśmiertelnej pamięci poprzednik Nasz Sykstus IV rozwijał pomyślnie naukę o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Dziewicy, encyklikę swoją „Cum prae-excelsa”²⁸⁾ zaczyna od słów, w których Maryja występuje jako „Królowa, co pilnie wstawia się do Króla, którego porodziła”. Twierdzi to również Benedykt XIV w encyklice „Gloriosae Dominae”, gdzie „Maryja jest Królową nieba i ziemi, a Król Najwyższy poniekąd Jej przekazał swą władzę”.²⁹⁾

Zbierając tedy wypowiedzi wszystkich ubiegłych stuleci, pisze pobożnie św. Alfons Liguori: „Skoro więc Maryja Panna podniesiona

²²⁾ Tenze, De fide orthodoxa, I, IV, c. 14: PG 94, 1158B.

²³⁾ De laudibus Mariae (inter opera Venantij Fortunati): PL 88, 282B et 283A.

²⁴⁾ Ildefonsus Toletanus, De virginitate perpetua BMV, PL 96, 58AD.

²⁵⁾ S. Martinus I, Epist. XIV, PL 87, 199—200A.

²⁶⁾ S. Agatho; PL 87, 1221A.

²⁷⁾ Hardouin, Acta Conciliorum, IV, 234, 238: PL 89, 508B.

²⁸⁾ Xystus IV, Bulla „Cum Praeexcelsa” d. d. 28 Febr. a. 1476.

²⁹⁾ Benedictus XIV, Bulla „Gloriosae Dominae”, d. d. 27 Sept. a. 1748.

została do tak wysokiej godności, że jest Matką Króla królów, dlatego całkiem słusznie zaszczyca Ją Kościół tytułem Królowej".³⁰⁾

II

STANOWISKO LITURGII I SZTUKI KOŚCIELNEJ

Święta liturgia, która jest jakby żywym zwierciadłem nauki, przekazanej przez przodków i przyjętej przez wiernych, poprzez wszystkie wieki, czy to na Wschodzie, czy to na Zachodzie, opiewa chwałę Niebieskiej Królowej i zawsze ją wyśpiewywać będzie.

Ze Wschodu rozlega się gorące wezwanie: „O Bogurodzico, dziś wzięta do nieba na skrzydłach Cherubów, Tobie służą dziś Serafini i wszystkie Zastępy wojska niebieskiego przed Tobą upadają”.³¹⁾

A gdzie indziej: „O sprawiedliwy i święty (Józefie), wybrany z królewskiego rodu na Oblubieńca przeczystej Królowej, która niezawodnie porodzi króla”.³²⁾ Podobnie: „zanucę hymn Królowej Matce, do której z radością zbliżam się na nabożeństwo, bym wesół opiewał Jej cuda... O Pani, nasz język nie może Cię godnie wychwalić, boś Ty zrodziwszy Chrystusa Króla wyniesiona ponad Serafiny... witaj, o Królowo świata, witaj, o Maryjo, o Pani wszystkich nas”.³³⁾

W etiopskim mszale znów czytamy: „O Maryjo, ośrodku (centrum) wszechświata... Tyś większa od Cherubinów wieloocznych i od Serafinów sześcioskrzydłych... Niebo i ziemia przepelnione są świętością chwały Twojej”.³⁴⁾

Wtórjuje zgodnie Kościół łaciński pradawną swą i przesłodką modlitwą „Witaj Królowo” i miłymi antyfonami „Ave”, „Regina caeli”, tudzież maryjno-świętecznym wezwaniem: „Stanęła Królowa po Twej prawicy w złocistej szacie, zdobna przepychem”.³⁵⁾ „I w Tobie wielbi potężną Królowę niebo i ziemia”.³⁶⁾ „Dziś Panna Maryja w niebo wstępuje: cieszcie się, bo króluje z Chrystusem na wieki”.³⁷⁾ Dodajmy do tego Litanię Loretańską, co wiernym nasuwa codziennie tyle wezwań

³⁰⁾ S. Alfonso, *Le glorie di Maria*, p. 1, c. 1, § 1.

³¹⁾ Ex liturgia Armenorum: in festo Assumptionis, hymnus ad Matutinum.

³²⁾ Ex Menaeo (bizantino): Dominica post Natalem, in Canone, ad Matutinum.

³³⁾ Officium hymni „Akatistos” (in ritu bizantino).

³⁴⁾ Missale Aethiopicum, Anaphora Dominae nostrae Mariae, Matris Dei.

³⁵⁾ Brev. Rom. Versiculus sexti Respons.

³⁶⁾ Festum Assumptionis — hymnus Laudum.

³⁷⁾ Ibidem, ad Magnificat II Vesp.

Królowej Maryi. Królestwo Maryi zwykło też wielu rozważać od wieków w piątej chwalebnej tajemnicy Różańca Maryjnego, który może uchodzić za mistyczny wieniec Królowej nieba.

Sztuka wreszcie, gdy jest oparta na chrześcijańskich zasadach i czerpiąc z nich natchnienie oddaje wiernie i w sposób naturalny wrodzoną wiernym pobożność, już od Soboru Efeskiego przedstawia Maryję jako Władczynię na królewskim tronie i z królewskimi insygniami, uwieńczoną diademem, otoczoną orszakiem aniołów i świętych niebian, jako że panuje Ona nie tylko nad siłami natury, ale i nad niecnymi zakusami szatana. Ikonografia, gdy chodzi o godność Najświętszej Maryi Panny, obfituje również w każdej epoce w dzieła pełne najwyższego artyzmu; odważyła się nawet na barwne przedstawienie Naszego Boskiego Zbawcy, jak wieńczy przejasną koroną Matkę Swoją.

I rzymscy papieże w uznaniu tej pobożności ludu często zdobili koroną obrazy Bogarodzicy Dziewicy, znane już z publicznej czci, i to albo własnymi rękoma, albo też przez delegowanych przez siebie dostojników.

III

PODSTAWY DOGMATYCZNE: BOSKIE MACIERZYŃSTWO I UDZIAŁ W ODKUPIENIU

Jak już powyżej nadmieniliśmy, Czcigodni Bracia, głównym tytułem, na którym opiera się królewska godność Maryi, jest niewątpliwie Jej Boskie Macierzyństwo, co wynika ze świadectw przekazanych od wieków przez przodków, a także ze świętej liturgii. Jeśli bowiem w księgach świętych czyta się o Synu, którego pocznie Dziewica, że „będzie zwany Synem Najwyższego i da mu Bóg stolicę Dawida Ojca jego i będzie rządził w domu Jakubowym na wieki, a królestwu jego nie będzie końca”³⁸⁾ i jeśli nadto Maryja zowie się „Matką Pana”,³⁹⁾ łatwo stąd dowieść, że i Ona jest także Królową, ponieważ zrodziła Syna, który w tejże chwili, gdy został poczęty, stał się i jako człowiek — z racji osobowego zjednoczenia natury ludzkiej ze Słowem Bożym — Królem i Panem wszechrzeczy. Słusznie zatem mógł pisać św. Jan Damasceński: „Zaiste stała się Panią wszego stworzenia, kiedy została Matką Stworzyciela”;⁴⁰⁾ tak jak można powiedzieć, że pierwszym, co wieścił z nieba królewskie posłannictwo Maryi, był już Archanioł Gabriel.

Atoli Najświętsza Maryja Panna ma się zwać Królową nie tylko dla swego Boskiego Macierzyństwa, ale i dlatego, że z woli Bożej

³⁸⁾ Łk. 1, 32, 33.

³⁹⁾ Tamże, 1, 43.

⁴⁰⁾ S. Joannes Damascenus, De fide orthodoxa, I, IV, c. 14, PG 94, 1158B.

odegrała Ona wielką rolę w dziele naszego zbawienia wiecznego. „Co nam przychodzi tak mile i rzewnie rozważać — pisał świętej pamięci poprzednik Nasz Pius XI — to to, że Chrystus nami włada nie tylko z prawa przyrodzonego, ale i nabytego, jako Odkupiciel. Niech sobie wszyscy przypomną, że chociaż zapomnieli o swym Zbawcy, to nie skazitelnym srebrem lub złotem jesteście kupieni... lecz drogocenną krwią niewinnego Chrystusa jako baranka nieskalanego”.⁴¹⁾ Już nie jesteśmy swoi, bo Chrystus nas wielką ceną⁴²⁾ odkupił.⁴³⁾ Aleć w dokonaniu dzieła odkupienia Maryja była jak najściślej zespolona z Chrystusem; słusznie więc śpiewa się w liturgii: „Stała Święta Maryja, Królowa Niebieska i Pani świata, pod Krzyżem Pana naszego Jezusa Chrystusa bolejąca”.⁴⁴⁾

A więc zgodnie z notatką bogobojnego ucznia św. Anzelma — z wieków średnich — „jak... Bóg rodząc swą mocą światy jest ich Ojcem i Panem, tak święta Maryja, odradzając je przez swe zasługi, jest ich Matką i Panią; Bóg jest bowiem Panem wszystkiego, sprawiając wszystko swą wolą w myśl praw natury, zaś Maryja jest Panią świata, podnosząc go z łaski swych zasług do pierwotnej godności”.⁴⁵⁾

„Jak bowiem Chrystus z acji odkupienia ma specjalny tytuł do panowania i królowania nad nami, tak i Błogosławiona Maryja z racji szczególnej miary, z jaką współdziałała przy naszym odkupieniu, oddając ochotnie za nas swoją osobę i Jego ofiarując, pragnąc jedynie naszego zbawienia, przykładając się doń i zabiegając około niego”.⁴⁶⁾

Z przesłanek tych można wyciągnąć następujący wniosek: jeśli w dziele zbawienia była Maryja z woli Bożej zjednoczoną z Jezusem Chrystusem, samymże sprawcą zbawienia, to i w podobny bodaj sposób, jak Ewa z Adamem, sprawcą śmierci, tak że można określić nasze odkupienie przez pewnego rodzaju drogę odwrotną (per quendam recapitulationem),⁴⁷⁾ dzięki której rodzaj ludzki zbawia się przez Dziewicę, podobnie jak na śmierć zasłużył przez dziewicę; jeśli dalej można dowodzić, że ta przestawna Pani dlatego została wybrana na Matkę Chrystusowi, „by się Mu stała towarzyszką w odkupieniu rodzaju ludzkiego”⁴⁸⁾ i jeśli wreszcie „była Ona tą, która wolna od skazy dziedzicznej i osobistej, związana zawsze najściślej z Synem swoim, zło-

⁴¹⁾ 1 Piotr 1, 18, 19.

⁴²⁾ 1 Kor. 6, 20.

⁴³⁾ PIUS XI, Litt. Enc. „Quas Primas”: AAS 17(1925) 599.

⁴⁴⁾ Festum septem dolorum B. Mariae Virg., Tractus.

⁴⁵⁾ Ladmerus, De excellentia Virginis Mariae, c. 11: PL 99, 508AB.

⁴⁶⁾ F. Suarez, De mysteriis vitae Christi disp. XXII, sect. II ed. Vivès XIX, 327.

⁴⁷⁾ S. Irenaeus, Adv. Haer., V, 19, 1: PG 7, 1175B.

⁴⁸⁾ Pius XI, Epist. Auspicatus profecto, AAS 25(1933) 80.

żyła Go na Golgocie Ojcu Przedwiecznemu wraz z ofiarą praw i miłości matczynej, niby nowa Ewa, na całopalenie za wszystkie dzieci Adama zeszpecone niestety z powodu jego upadku⁴⁹⁾ — to wolno stąd wnosić, bez wątpienia, że jak Chrystus, ten nowy Adam, musi być zwan Królem, nie tylko jako Syn Boży, ale i jako nasz Zbawca, tak drogą pewnej analogii Najświętsza Panna jest Królową nie tylko jako Matka Boska, ale i przez to, że jakby nowa Ewa zespolona jest z nowym Adamem.

Albowiem prawdę mówiąc, w pełnym, właściwym i absolutnym znaczeniu jeden jest Król, Jezus Chrystus, Bóg-Człowiek, lecz i Maryja, choć tylko w pewnej mierze i tylko analogicznie — jednakże jako Matka Chrystusa-Boga, jako współuczestnicząca w dziele Boskiego Odkupiciela, w Jego zapasach z wrogami, jak i w zwycięstwie nad nimi — uczestniczy również w królewskiej godności. Z tego bowiem zjednoczenia z Chrystusem Królem taki osiąga blask i dostojęństwo, że przewyższa nim wielkość wszechrzeczy stworzonych; z tego zjednoczenia z Chrystusem wywodzi się Jej władza królewska, na mocy której może Ona szafować skarbami królestwa Boskiego Zbawcy; z tego wreszcie zjednoczenia z Chrystusem wypływa nieprzebrana skuteczność Jej matczynego pośrednictwa u Syna i Ojca.

Nie ma więc wątpliwości, że Najświętsza Maryja Panna góruje swą godnością nad wszystkie stworzenia i po Synu Swoim dzierży prym nad wszystkim. „Ty wreszcie — mówi św. Sofroniusz — przewyższasz wszelkie stworzenia... Cóż może być wznioślejszego nad radość z tej przyczyny, o Matko Dziewico?”⁵⁰⁾ Do tego uwielbienia dorzuca św. German swe hołdy: „Godność Twoja i chwała przechodzi wszelkie stworzenie; ponad Anioły Twoja dostojność”.⁵¹⁾ A św. Jan Damasceński powiada: „Jest nieskończona różnica między sługami a Matką”.⁵²⁾

Dla zrozumienia najwyższego stopnia godności wśród stworzeń, na który wstąpiła Bogarodzica, dobrze jest sobie uświadomić, że Święta Boża Rodzicielka już od pierwszej chwili swego poczęcia napelniona została wielką obfitością łaski, że nią przewyższa łaskę wszystkich świętych. Dlatego też — jak pisze wielkiej pamięci poprzednik Nasz Pius IX w swej encyklice — Bóg niepojęty „tak Ją cudownie obsypał

⁴⁹⁾ Pius XII, Litt. Enc. Mystici Corporis AAS 35(1943)247.

⁵⁰⁾ S. Sophronius, In Annuntiationem Beatae Mariae Virginis, PG 87, 3238D, 3242A.

⁵¹⁾ S. Germanus, Hom. II in dormitionem Beatae Mariae Virginis, PG 98, 354 B.

⁵²⁾ S. Joannes Damascenus, Hom. I in dormitionem Beatae Mariae Virginis, PG 96, 715A.

bogactwem wszelkich darów niebieskich, zaczerpniętych z Boskiego skarbcza, ponad wszystkie zastępy Aniołów i Świętych, że zawsze wolna od jakiegokolwiek skazy grzechowej i cała piękna i doskonała, cieszy się Ona taką pełnią niewinnej świętości, o jakiej nikomu poza Bogiem ani marzyć na nic się zda, ani dostąpić nie można".⁵³⁾

Co więcej, Najświętsza Panna nie tylko zdobyła najwyższy po Chrystusie szczyt doskonałości i dostojenstwa, ale odziedziczyła i pewną część tej władzy, dzięki której Syn Jej i Zbawca nasz (jak się to najśluszniej podkreśla) panuje w sercach i umysłach ludzkich. Bo jeśli Słowo działa cuda i zlewa łaski przez przyjęte na się człowieczeństwo; jeśli używa sakramentów św. lub świętych swoich jako narzędzi w celu zbawiania dusz, czemuż nie ma się posłużyć pomocą i rolą Swej Matki dla rozdawnictwa owoców Odkupienia? „Z istic matczyńskim sercem — jak mówi tenże niezapomnianej pamięci poprzednik nasz Pius IX — i mając na oku sprawę naszego zbawienia zabiega Ona około dobra całego rodzaju ludzkiego, Ona wybrana przez Boga na Królowę nieba i ziemi, wyniesiona nad wszystkie chóry Aniołów i rzesze Świętych niebian u boku jednorodzonego Syna Swego Jezusa Chrystusa wstawia się za nas przemożnie swoimi prośbami, a o co prosi otrzymuje i nie doznaje zawodu.⁵⁴⁾ W związku z tym inny nasz poprzednik, sławnej pamięci Leon XIII, orzekł, że wraz z ogromem łask zdobyła Najświętsza Maryja Panna władzę „prawie niezmierną”,⁵⁵⁾ a według św. Piusa X Maryja wchodzi w swą rolę „jakby na mocy prawa matczynego”.⁵⁶⁾

Niechże się tedy radują wszyscy wierni, że podlegają rozkazom Dziewicy Bogarodzicy, która posiada i władzę królewską i pała matczyńską miłością.

W tych jednak, jak i innych sprawach, dotyczących Najświętszej Panny powinni teologowie i głosiciele słowa Bożego unikać pewnych odchyłeń od właściwej drogi, aby nie wpadli w dwojakie błędy: niech mianowicie wystrzegają się zarówno zdań bezpodstawnych, czy też przesadnie mijających się z prawdą, jak i zbytnej ciasnoty serca w stosunku do tej wyjątkowo wzniosłej i niemal boskiej godności Bogarodzicy, którą jej przypisuje św. Doktor Anielski „z racji nieskończonego dobra, którym jest Bóg”.⁵⁷⁾

Zresztą, jak i w innych sprawach, tak i w tym artykule wiary chrześcijańskiej „za najbliższą i ogólną normę prawdy „służy nauczy-

⁵³⁾ Pius IX, Bulla „Ineffabilis Deus”: Acta Pii IX; I, p. 597—598.

⁵⁴⁾ Tamże, s. 618.

⁵⁵⁾ Leon XIII, Litt. Enc. *Adiutricem populi*, ASS 25 (1895—96) 130.

⁵⁶⁾ Pius X, Litt. Enc. „*Ad diem illum*”, ASS 36 (1903—4) 455.

⁵⁷⁾ Św. Tomasz, *Summa Theol.*, I q. 25, a. 6 ad 4.

cielski urząd Kościoła" do wyjaśniania i pogłębiania tych rzeczy, które w depozycie wiary mieszczą się jeszcze niejasno i jakby domyślnie.⁵⁸⁾

IV

WNIOSKI I ZASTOSOWANIA DUSZPASTERSKIE

Tak tedy z pomników starożytnego chrześcijaństwa, z modłów liturgicznych, z wrodzonego wiernym zmysłu pobożności, z dzieł sztuki zebraliśmy głosy, świadczące, że Bogarodzicy Dziewicy przysługuje godność królewska, sądzymy również, że racje, które święta teologia przytacza wywodząc je w oparciu o depozyt wiary, potwierdzają dosadnie tę prawdę. Z tak licznie przytoczonych świadectw powstaje jak gdyby szeroko brzmiąca harmonia, która opiewa niebotyczne szczyty królewskiej godności Matki Bożej i ludzkiej, której podlega wszelkie stworzenie, jako Tej co „wyniesiona jest nad chóry anielskie do chwasty niebios”.^{58a)}

Po długiej tedy i dojrzałej rozwadze, mając to mocne przeświadczenie, że wielkie korzyści wynikną dla Kościoła, gdy tak niezbitcie dowiedziona prawda zajaśnieje przed wszystkimi wyraziściej, niby pochodnia jasna, zatknięta na świeczniku — mocą apostolskiej Naszej władzy ustanawiamy święto Królowej Maryi, które ma być obchodzone na całym świecie dnia 31 maja. Nakazujemy również, aby tegoż dnia ponawiano poświęcenie się rodzaju ludzkiego Nieskałanemu Sercu Panny Maryi. W nim bowiem leży nadzieja nadejścia lepszego wieku, triumfu wiary i chrześcijańskiego pokoju.

Niech tedy wszyscy z większą jeszcze niż dotąd ufnością garną się do tronu miłosierdzia i łaski Królowej i Matki naszej, błagając o pomoc w nieszczęściach, o światło w ciemnościach, o pociechę w cierpieniach i smutkach, a nade wszystko niech się wyrwą z niewoli grzechów i służą z wdziękiem dziecięcej pobożności pod berłem tak wielkiej Matki!

Niech tłumy wiernych cisną się do Jej świątyń, niech obchodzą Jej święta, niech Jej błagalna koronka będzie we wszystkich dłoniach i niech przeniknie do kościołów, chat, do szpitali i więzień, na drobne zebrania i masowe manifestacje wiernych w celu głoszenia Jej chwasty! Niech Imię Maryi słodsze nad nektar i droższe od pereł będzie w najwyższym poszanowaniu; niechaj nikt na to Imię, okryte takim majestatem i przyozdobione macierzyńskim wdziękiem, nie miota jakichkolwiek wyrazów przekleństwa, świadczących o wstrętnej duszy i niech się nie waży mówić niczego, co by uwłaczało należnej Mu czci.

⁵⁸⁾ Pius XII, Litt. Enc. „Humani generis”, AAS 42 (1950) 569.

^{58a)} Ex Brev. Rom.: Festum Assumptionis Beatae Mariae Virginis.

Niech każdy stara się według swego stanu wcielać usilnie i czujnie podniosłe cnoty najmilszej Matki Naszej, Królowej Niebieskiej w swe myśli i czyny, albowiem wtedy dopiero wszyscy prawdziwi chrześcijanie czcząc i naśladowując taką Królowę i Matkę poczują się niechybnie braćmi a unikając zawiści i żądzzy zbytku postąpią w miłości społecznej, uznają prawa słabszych, pokochają pokój. Niech się więc nikt nie ma za dziecko Maryi godne Jej skorej i przemożnej opieki, kto nie okaże się za Jej wzorem sprawiedliwym, łagodnym i czystym, dając dowód rzeczywistej miłości bratniej nie w sporach i krzywdach, ale w pomocy i pociesze.

Sądzimy również, że im lepiej wszyscy poznają i godniej uczczą — dzięki ustanowionemu przez tę encyklikę świętu — przebłogie i macierzyńskie wiadanie Bogarodzicy, tym więcej przyczyni się to dziś, gdy prawie codzień tyle spraw, budzących pełne obawy, mąci pokój, do zachowania go, umocnienia i utrwalenia.

Czyż Ona nie jest łukiem rzuconym od Boga na obłokach, zadatkiem pokojowego przymierza?⁵⁹⁾

„Popatrz na tęczę i błogosław Tego, co ją stworzył, przepiękną jest w swym blasku, krąży po niebie w promieniach swej chwały, dłoń Najwyższego ją rozciągnęła”.⁶⁰⁾ Każdy więc czciciel Pani nieba i ziemi, — a niech się nikt nie zwalnia od tego obowiązku wdzięczności, z miłości płynącej — winien wzywać przemożnej Królowej, Poręczycielki pokoju, który nie jest równoznaczny z bezkarną nieprawością, ani z wyuzdaną swobodą, lecz z należycie i w duchu Bożym uporządkowaną zgodą, do której osłonięcia i umocnienia zmierzają zachęty i zakazy ze strony Maryi Panny.

Życząc sobie jak najgoręcej, by Królowa i Matka ludu chrześcijańskiego przyjęła te nasze hołdy i swym pokojem rozbróła targane zawiścią państwa i by nam po tym wygnaniu ukazała Jezusa, który nam będzie pokojem, wiecznym Weselem, udzielamy Wam z chęcią, Czcigodni Bracia i Waszej Owczarni, jako zadatku pomocy Boga Wszchemogącego i dowodu Naszej miłości, Apostolskiego Błogosławieństwa.

Dan w Rzymie u św. Piotra, w święto Macierzyństwa Najśw. Maryi Panny, dnia 11 października r. 1954, a XVI Naszego Pontyfikatu.

PAPIEŻ PIUS XII.

⁵⁹⁾ Zob. Gen. 9, 13.

⁶⁰⁾ Eccli 43, 12—13.

**DYSPENSA OD OBOWIĄZKU UCZESTNICZENIA
WE MSZY ŚW.**

Na mocy szczególniejszych uprawnień nadanych Nam przez Stolicę Apostolską, niniejszym przedłużamy na trzy lata ważność — udzielonej przez Ojca św. — dyspensy z dnia 5 marca 1951 r. N. 1746/51/R i zwalniamy wszystkich wiernych w Polsce od obowiązku uczestniczenia we Mszy św. i wstrzymania się od prac służebnych w następujące dni:

- a) święto Matki Boskiej Gromnicznej,
- b) Wniebowstąpienie Pańskie,
- c) drugi dzień Zielonych Świąt,
- d) dzień Apostołów św. Piotra i Pawła oraz
- e) Niepokalane Poczęcie N. M. P.

Ważność powyższej dyspensy upływa w dniu 5 marca 1961 r.
Warszawa, dnia 15 marca 1958.

L. S.

(—) † Stefan Kard. Wyszyński

3.

**INDULT W SPRAWIE MSZY ŚW. ŻAŁOBNEJ
DECRETUM**

Annuentes precibus Vicarii Capitularis in Gorzów, vigore specialissimarum facultatum a Sancta Sede Nobis tributarum, praesentibus benigne concedimus, ut sacerdotes Dioecesis Gorzoviensis diebus impeditis Missam de Requie cantatam vel lectam ter in hebdomada celebrare possint, dommodo non occurrat aliquod Festum duplex I vel II classis aut Festum de praecepto etiam suppressum necnon Feria vel Vigilia aut Octava, quae sint ex privilegiatis: servatis ceteris rubricis servandis.

Praesenti Indulto ad quinquennium valituro.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Varsaviae, die 29. I. 1958.

L. S.

(—) † Stefan Card. Wyszyński

Sekretariat
PRYMASA POLSKI
Warszawa
ul. Miodowa 17

ROZPORZĄDZENIE

w sprawie noszenia stroju duchownego przez Duchownych

1. Jest wolą Kościoła katolickiego, niejednokrotnie mocno przypominaną i akcentowaną, by duchowni nosili tonsurę i używali zawsze ubioru, z ich stanem związanego.

Postanowienia prawa kanonicznego w tej sprawie są zawarte w kanonie 130 C. J. C. oraz w specjalnych zarządzeniach Kongregacji, zwłaszcza w dekreście Św. Kongregacji Soboru z 28 lipca 1931 roku.

Te słuszne wymagania Kościoła były przestrzegane przez nasze duchowieństwo dość ściśle, w ostatnich jednak latach zaczęło się wkładać w tej dziedzinie pewne rozluźnienie, które tu i ówdzie nawet w zakonach występuje.

Zamienianie stroju kapłańskiego na ubranie świeckie nie tylko sprzeciwia się przepisom kościelnym, ale łączy się i z pewnymi niebezpieczeństwami dla życia wewnętrznego kapłanów, a nawet dla ich zewnętrznego postępowania i zachowania, gdyż łatwo powodować może pragnienie poszukiwania zewnętrznej swobody. Wierni nasi są przyzwyczajeni widzieć kapłana ubranego w sutannę i bardzo się dziwią, a napewno i gorszą, jeżeli kapłan tę szatę zdejmuje, jak gdyby poszukując mniejszego skrępowania. Przywdziewanie ubrania świeckiego nie jest zresztą podyktowane jakąś potrzebą, a tym więcej koniecznością, nikt bowiem nie narzuca nam tego i z całą pewnością nigdzie kapłana nie spotka najmniejsza przykrość z tego tylko tytułu, że jest ubrany w sutannę. Gdyby jednak komuś taka przykrość zdarzyła się nawet, to chętnie ją przyjąć powinien, ze świadomością, że ubiór duchowny jest także zewnętrznym wyznaniem naszego powołania kapłańskiego. To jednak nie zachodzi, przykrości takie nie mają u nas wcale miejsca.

2. Przypominając te przepisy i postanowienia prawa kanonicznego, zarządzamy, by wszyscy duchowni, mający niższe i wyższe święcenia, stale ubrani byli w ubiór, odpowiadający przepisom kanonicznym i zarządzeniom diecezjalnym, tak w kościele, jak w swym domu i poza plebanią, jak również poza własną swą parafią, lub miejscowością swego zamieszkania.

3. Nie należy nigdy dopuszczać do odprawiania Mszy św. lub spełniania innych czynności liturgicznych tych kapłanów, którzy nie są ubrani w sutannę, jak tego wymaga przepis kanonu 811. Dotyczy to również i księży kapelanów wojskowych. Księża

proboszczowie, rządcy kościołów i kapelani kaplic zakonnych obowiązani są dopilnować przestrzegania tego postanowienia kodeksu.

4. Również podczas wakacji, w miejscowościach wypoczynkowych i uzdrowiskowych, księża proboszczowie, rektorzy kościołów i kapelani kaplic pod osobistą odpowiedzialnością mają nie dopuszczać do odprawiania Mszy świętej tych kapłanów, którzy nie noszą stale ubioru przepisanego dla osób duchownych.

5. Księża dziekani oraz proboszczowie miejsc wypoczynkowych mają obowiązek powiadomienia właściwej Kurii Diecezjalnej o wypadkach nienoszenia ubioru kapłańskiego. Duchowni, uchybiający temu obowiązkowi będą upominani, a w razie bezskuteczności upomnienia suspendowani (kan. 2379) i pozbawiani urzędu lub beneficjum wskutek milczącego zrzeczenia się (kan. 188 n. 7).

6. Duchowni wszystkich stopni mają obowiązek noszenia tonsury. I ten nakaz prawa kanonicznego, wyraźnie wymieniony w kanonie 136, ma być zachowany pod sankcjami, przewidzianymi w kanonie 2379.

Niniejsze rozporządzenia, uchwalone przez Biskupów Polskich na konferencji w dniu 12 lutego 1958 r. ogłaszam jako obowiązujące w podległej mej jurysdykcji diecezji.

Podaję również dekret Św. Kongregacji Soboru z 28 lipca 1931 r., dotyczący powyższej sprawy.

Gorzów Wlkp., dnia 15 kwietnia 1958 r.

(—) Ks. Józef Michalski
Wikariusz Kapitulny

5.

Dekret Św. Kongregacji Soboru w sprawie noszenia sutanny przez duchownych

Na zasadzie mądrych przepisów Kościoła zewnętrzna powaga i przyzwoitość szat osób duchownych, do służby Bożej powołanych, ma być oznaką wewnętrznej doskonałości tychże osób i ma wyróżniać je wśród świata. Szaty duchowne jakkolwiek w różnych czasach i miejscowościach różny miały krój i barwę, zawsze jednak zachowały i zachowują coś stanowiącego duchownemu szczególnego i właściwego, dlatego szatą kościelną się zowią i za taką są uważane.

Przepis w tej sprawie obowiązujący, zawiera się w kan. 136 § 1 Kod. Prawa Kan. i brzmi w ten sposób: „Wszyscy duchowni obowiązani są do noszenia należytej odzieży duchownej, stosownie do prawowitych zwyczajów miejscowych i przepisów Ordynariusza, mają mieć skromnie utrzymane włosy i mają nosić tonsurę, chyba powszechnie przyjęty zwyczaj na to nie pozwalał”.

Tymczasem dobrze wiadomo Św. Kongregacji, że nie wszystkie osoby duchowne, w niektórych zwłaszcza krajach, stosują się do wspomnianego wyżej kanonu. Nie brak bowiem takich kapłanów, którzy lekceważąc swą godność i szacunek stanowi należny, wbrew uprawnionym zwyczajom i przepisom Ordynariusza, nawet publicznie używają odzieży co do barwy i formy zupełnie świeckiej i nie noszą tonsury. Stąd wierni nie mają dla stanu duchownego należytego szacunku, samo zaś duchowieństwo naraża się na niebezpieczeństwo postępowania w sposób niewłaściwy i niezgodny ze swym powołaniem, a nawet naraża się na odstępstwo od stanu duchownego. Nie brak takich kapłanów, którzy ubrani po świecku, czynności święte w kościele sprawują, zasiadają w konfesjonale, Mszę św. odprawiają, udzielają Komunii św.

Celem usunięcia wszelkich w tej sprawie nadużyć, a zarazem utrwalenia i zabezpieczenia karności kościelnej, Św. Kongregacja Soboru niniejszym dekretem rozkazuje, iżby wszyscy duchowni, oprócz tonsury, zawsze nosili publicznie odpowiednią sutannę kapłańską, nawet podczas letnich wakacji, mianowicie sutannę, którą prawowity zwyczaj i przepis Ordynariusza uznał za właściwą dla stanu kapłańskiego.

Nadto też sama Św. Kongregacja surowo upomina kapłanów, ażeby święcie zachowali również przepis kan. 811 § 1: „Kapłan zamierzający odprawiać Mszę św. ma być ubrany w szatę stosowną, aż do stóp sięgającą”. Baczyć również należy, iżby kapłani podczas publicznego udzielania Sakramentów św. byli także ubrani w sutannę duchowną, proboszczowie i rządcy kościołów w swych świątyniach mają nie dopuszczać do ołtarza kapłanów, chcących odprawić Mszę św., jeśli by stosownie do przepisu, zawartego w kan. 804 § 2, nie byli w szatę duchowną odziani, mianowicie w szatę, o której mowa w kan. 811 § 1.

Ażeby zaś niniejszy dekret przez wszystkich, kogo to dotyczy, ściśle był przestrzegany, też sama Św. Kongregacja poleca tę sprawę szczególnej pilności i czujności Ordynariuszów, któ-

rzy, gdyby tego zaszła potrzeba, względem nieposłusznych niech zastosują kary, wyszczególnione w kan. 136 § 3, 188 n. 7, 2379 Kod. Prawa Kan. bez względu na wszelkie inne przeciwne rozporządzenia.

Dan w Rzymie z Sekretariatu tejże Kongregacji
dnia 28 lipca 1931 r.

I. Kard. Serefini Prefekt
I. Bruno Sekretarz

6.

ROZPORZĄDZENIE

w sprawie urlopów i przebywania Duchowieństwa w miejscowościach kuracyjnych i wypoczynkowych

Na podstawie przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz okólnika Świętej Kongregacji Soboru z dnia 1 lipca 1926 roku w sprawie urlopów i przebywania osób duchownych w miejscowościach kuracyjnych i wypoczynkowych Episkopat Polski zarządza, co następuje:

1. Do miejscowości kuracyjnych udawać się mogą tylko ci duchowni, którym zdaniem lekarza pobyt w tym kurorcie jest dla leczenia potrzebny. Wyjazdy do miejscowości wypoczynkowych, ściągających duże ilości ludzi, powinny być ograniczone do wypadków istotnej konieczności i potrzeby. Nie jest bowiem wskazanym, by duchowni swe urlopy w tych, zazwyczaj drogich, miejscowościach spędzali.

2. Księża, mający zamiar korzystać z urlopu, powinni uprzednio wnieść podanie do Kurii Biskupiej, wyraźnie wskazując ściśle daty wyjazdu i przyjazdu, oraz oznaczając miejscowość, do których zamierzają się udać, a także domy, lub hospicja, gdzie mają zamiar mieszkać podczas urlopu.

3. Księża proboszczowie i rządcy kościołów na czas trwania swego urlopu mieć powinni kapłana zastępcę w parafii i kościele, o którego w myśl kan. 465 § 4 sami się starają, komunikując Kurii nazwisko swego zastępcy, który otrzymuje odpowiednie uprawnienia od władzy duchownej.

4. Księża wikariusze oraz katecheci, zatrudnieni oprócz szkoły w pracy parafialnej, lub związani w jakiś sposób z parafią lub kościołem, obowiązani są dołączyć do swego pisma o urlop, także i wniosek księdza proboszcza.

5. W miejscowościach kuracyjnych i wypoczynkowych wolno jest księżom, lub innym duchownym, zamieszkiwać tylko w hospicjach, dla duchowieństwa przeznaczonych, lub w domach zakonnych, czy też plebaniach, a w braku tego rodzaju pomieszczeń, w domach odpowiadających w pełni ich duchownemu powołaniu.

6. Po przybyciu do miejscowości kuracyjnych, lub wypoczynkowej, księża urlopowani przedstawiają się w miejscowej Kurii, lub u dziekana, albo u proboszcza w zależności od tego, który z tych urzędów w danym osiedlu się znajduje. Należy okazać swe dokumenty kościelne.

7. Podczas urlopu nie można opuszczać dla jakichkolwiek powodów odprawiania codziennej Mszy świętej, oraz praktykowania innych ćwiczeń pobożności kapłańskiej.

8. Przestrzegać należy przepisów co do stałego noszenia ubioru duchownego, unikania nieodpowiednich rozrywek, nawiedzania widowisk, teatrów i kinematografów.

9. Po powrocie z urlopu, należy zaraz powiadomić Kurie Biskupią o dacie ponownego objęcia swych obowiązków.

10. Według wymagań okólnika Św. Kongregacji Kuria Biskupia ma obowiązek komunikowania imienia i nazwiska księdza, udającego się na urlop, Kurii tej diecezji, gdzie znajduje się miejsce pobytu kapłana, korzystającego z urlopu.

Niniejsze rozporządzenie, uchwalone przez Biskupów Polskich na konferencji w dniu 12 lutego 1958 roku, ogłaszam jako obowiązujące na terenie podległej mej jurysdykcji diecezji.

Gorzów Wlkp., dnia 15 kwietnia 1958 r.

(—) Ks. Józef Michalski
Wikariusz Kapitulny

7.

WSKAZANIA KS. WIKARIUSZA KAPITULNEGO W SPRAWIE DUSZPASTERSKIEJ OPIEKI NAD WCZASOWICZAMI

(ważne dla parafii nadmorskich i wczasowych)

Zbliża się okres wakacyjny a w nim wielki ruch wczasowy, który w naszej diecezji wystąpi szczególnie mocno w parafiach nad morzem. Na naszych terenach będziemy gościć w sezonie letnim dziesiątki tysięcy ludzi, którzy przyjadą tu po odpoczynek i zdrowie.

Ludziom tym musimy zabezpieczyć wystarczającą opiekę duszpasterską. Musimy im zabezpieczyć w pierwszym rzędzie możliwość wysłuchania Mszy św. w niedziele i święta. Jest to podstawowy obowiązek naszej diecezji i parafii, do których przybywają wczasowicze. Rozwiązanie tej sprawy bez reszty nie jest w naszych warunkach proste i łatwe. Wciąż jeszcze mamy za mało kapłanów, a w sezonie letnim należałoby umieścić osobnego kapłana niemal przy każdym kościele wzdłuż morskiego wybrzeża na przestrzeni setek kilometrów.

Sprawa należytej obsługi wakacyjnej wczasowiczów jest jednak sprawą ważną i piekącą ze względu na moralne zagrożenie dusz ludzi, biorących udział we wczasach i koloniach letnich. A zagrożenie to jest wielkie, nierzadko idzie o ruinę życia moralnego i głębokie podkopanie wiary. Zmusza to Kościół do szukania środków zaradczych, któreby ochroniły naszych wiernych przed tymi niebezpieczeństwami.

W związku z powyższym stawiamy wszystkim duszpasterzom parafii nadmorskich i innych, do których przybywają wczasowicze, następujące postulaty do rozwiązania:

1. We wszystkich miejscowościach, do których przyjeżdżają wczasowicze we większych ilościach, a w których są kościoły, bez względu na to, czy są to kościoły parafialne, czy filialne, należy tak zorganizować obsługę duszpasterską, aby w każdą niedzielę była w tych kościołach odprawiona Msza św. Jeżeli wczasowiczów jest wielu i nie wystarcza jedna Msza św., rządcy parafii zobowiązani są do znalezienia takiego rozwiązania sprawy, aby w poszczególnych punktach było odprawionych tyle Mszy św., ile wymaga potrzeba należytego obsłużenia wiernych.

2. W miejscowościach, w których nie ma kościoła, a do których przyjeżdża znaczna ilość wczasowiczów, możnaby za zgodą Kurii Mszę św. odprawiać w czasie największego nasilenia wczasów w kaplicy cmentarnej, jeśli cmentarz jest w posiadaniu Kościoła, a po otrzymaniu pozwolenia ze strony władz państwowych także w innym godziwym miejscu.

3. Rządcy parafii wczasowych ustalą na okres wakacyjny taki porządek nabożeństw, aby wziął on pod uwagę wczasowiczów i ułatwił im wysłuchanie niedzielnej Mszy św. W razie potrzeby Kuria bardzo chętnie udzieli zezwoleń na odprawianie Mszy św. wieczornych tam, gdzie to będzie potrzebne.

4. Rządcy parafii wczasowych proszeni są o umożliwienie wczasowiczom spowiedzi św. Na wczasy przyjeżdżają także ludzie, którzy często się spowiadają. Nierzadko na wczasach chcą

się wypowiadać ludzie, którzy z różnych przyczyn zaniedbują tę sprawę w swoich miejscach zamieszkania. I jednym i drugim należy spowiedź ułatwić.

5. Na wszystkich Mszach św. programowych odprawianych w miejscowościach wczasowych należy obowiązkowo wygłaszać kazania. Kazania te względu na szczególne warunki i potrzeby wczasowiczów mogą w razie potrzeby tematyką swoją odstąpić od tematyki kazań ustalonych przez Komisję Duszpasterską Episkopatu.

6. Byłoby bardzo pożądane, aby we wszystkich punktach większego napływu wczasowiczów była codziennie odprawiana Msza św.

7. Duszpasterze parafii nadmorskich i wczasowych pamiętać będą o pierwszych piątkach miesiąca, w które wielu wczasowiczów pragnie przyjąć Komunię św. i znaleźć okazję do spowiedzi św.

8. Gdyby to było możliwe do zrealizowania — możnaby w różnych punktach wielkiego napływu wczasowiczów zorganizować dla nich jakieś wykłady (prelekcje) na tematy religijne. Znajdą się nieraz na wczasach przyjezdni kapłani, którzy mogliby niejedno zagadnienie religijne ciekawie naświetlić. Znajdą się czasem znani i wypróbowani katolicy świeccy, których wypowiedzi mogą mieć duże znaczenie i stanowić dla wczasowiczów przeżycie.

9. Dla ułatwienia wczasowiczom wypełnienia obowiązku wysłuchania Mszy św. niedzielnej należy zwrócić uwagę na stronę informacyjną, która tak powinna być rozwiązana, by mogli oni bez trudu dowiedzieć się gdzie i o jakiej porze mogą być na Mszy. W związku z tym we wszystkich kościołach parafialnych i filialnych należy umieścić nie tylko w przedsionku kościoła, ale także w widocznym miejscu na zewnątrz estetycznie wykonany porządek nabożeństw i czas słuchania spowiedzi św.

10. Prosimy wszystkich rządców parafii nadmorskich i wczasowych, aby sprawę wystarczającej obsługi religijnej wczasowiczów uważali za sprawę ważną, której pod odpowiedzialnością przed Bogiem nie wolno zbyć, ale która musi być należycie rozwiązana.

Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej pragnie parafiom wczasowym przyjść z pomocą w zorganizowaniu duszpasterstwa wczasowego w okresie wakacyjnym w ten sposób, że w **miarę swoich możliwości** postara się o zdobycie pewnej ilości kapłanów, którzyby mogli pomóc w duszpasterstwie parafiom wczasowym, które tej pomocy będą potrzebować.

W związku z tym prosimy zainteresowanych Księży Proboszczów, aby najpóźniej do dnia 15. V. br. zgłosili do Wydziału Duszpasterskiego ilu i do jakich miejscowości potrzebują księży na okres wakacyjny. Prosimy także o podanie dokładnych terminów i miejscowości, w których ci księża zamieszkaliby. Księża Proboszczowie w zamian za pomoc w obsłudze wczasowiczów zapewniliby tym księżom mieszkanie i pełne utrzymanie. Wydz. Duszpasterski po otrzymaniu zapotrzebowań ze strony parafii nadmorskich — zwróci się z apelem do księży z południa diecezji, aby zgłaszali się z powyższą pomocą duszpasterską i równocześnie sami korzystali z odpoczynku wakacyjnego w terenie nadmorskim. W razie potrzeby zwrócimy się także do innych diecezji.

Spodziewamy się, że znajdą się kapłani chętni i że w ten sposób rozwiążemy bez reszty sprawę wakacyjnej obsługi wczasowiczów w naszych parafiach nadmorskich.

8.

SPOWIEDZ W DUSZPASTERSTWIE

Sprawę spowiedzi można rozważać pod wieloma względami. Tu chodzi jedynie o omówienie jej pod względem wskazań duszpasterskich.

Czuwanie w konfesjonale.

Nawet wtedy, kiedy w kościele jest ciemno i zimno i nie można mówić brewiarza, trzeba, by w konfesjonale czuwał ksiądz. Zarówno w niedzielę jak i w dzień powszedni. Przed ranną Mszą św. i przed sumą. W kruchcie obok rozkładu nabożeństw umieszcza się godziny spowiedzi. Gdzie jest kilku księży a nie ma wielu penitentów, najlepiej stosować kolejny dyżur spowiedników.

Spowiedź rekolekcyjna dzieci.

Zdarzył się swego czasu wypadek, że cztery duże szkoły były spowiadane tylko przez dwóch księży, a w czasie spowiedzi katechetki szukały spowiedników w mieście. Dzieci przepychały się przy pustych konfesjonałach, napełniając świątynię hałasem. Takich sytuacji należy koniecznie unikać.

Praktyczne wnioski:

- a) księży nie tylko zaprosić na spowiedź, ale zapytać, czy przyjdą,
- b) wyznaczyć dzieci na spowiedź grupami, a nie na jedną godzinę,
- c) oprócz katechetek zaprosić do utrzymania porządku w kościele niektórych rodziców,

- d) unikać w miastach tłoku, nie urządzać „masówek”, „długie szeregi” popędzają spowiednika, zmuszają do szybkiego „odpukiwania”. Z czego nie ma wielkiego pożytku.
- e) przed spowiedzią dzieci omówić w zakrystii zasadnicze punkty „uderzenia”, np. pytać wszystkie dzieci, jak odnoszą się do nauki religii w szkole, czy chodzą do spowiedzi na Pierwsze Piątki Miesiąca, jak odnoszą się do rodziców...

Przed Pierwszym Piątkiem Miesiąca.

Aby powiększyć frekwencję — a) nie wystarczy przypominać z ambony, b) trzeba, by zachęcali do spowiedzi katecheci na lekcjach religii w każdej klasie,

c) wielką rolę odgrywa zachęta indywidualna na spowiedzi lub poza nią.

d) afisz w kruchcie wywiesza się dopiero w niedzielę przed Pierwszym Piątkiem,

e) na wsi (a nawet niekiedy w mieście) musi być przygotowana kawa na plebanii, by dzieci nie potrzebowały wracać nieraz bardzo daleko do domu, a przez to spóźniać się na pierwszą lekcję w szkole.

Spowiedź narzeczonych i małżonków.

a) Narzeczonym w czasie kanonicznego badania przedślubnego wyraźnie trzeba sugerować spowiedź u innego kapłana. Na skutek wstydu zdarzać się mogą bowiem spowiedzi świętokradzkie. Bardzo pożyteczna jest zachęta do szczerości na spowiedzi i wyjaśnienie, że spowiedź w żaden sposób nie wpłynie na udzielenie czy nieudzielenie ślubu.

b) Penitentów małżonków trzeba kierować do specjalnego lekarza po szczegółową poradę w sprawie naturalnej regulacji poczęć. Stąd też zachodzi konieczność pouczenia lekarza i ustalenia z nim terminów przyjęć.

Spowiedź pielgrzymów i rekrutów.

a) Wprawdzie wielu z pielgrzymów woli się z tych czy innych względów spowiadać w miejscu pielgrzymkowym, ale są jednak wśród nich tacy, dla których spowiedź we własnej parafii nie przedstawia trudności. Trzeba więc koniecznie przed każdą pielgrzymką zorganizować spowiedź i do niej zachęcić.

b) W okresie poboru do wojska zapowiada się z ambony spowiedź dla poborowych i Mszę św. w ich intencji. Szczególnie aktualną sprawą jest przypomnienie, by pożegnania z rodziną i podróż do koszar odbywały się bez wódki.

Spowiedź starców i chorych

Przynajmniej raz w roku — najlepiej chyba na wiosnę — należy urządzić spowiedź chorych, niedołącznych starców i kalek. Część z nich można przywieźć do kościoła, część wypowiadać po domach.

Dopilnowanie tej akcji ma i tę dobrą stronę, że zmniejsza trudności w związku ze sprawą pogrzebu chrześcijańskiego.

Konfesjonały.

Konfesjonał — to „warsztat pracy” spowiednika. Jeżeli każdy warsztat musi posiadać pewne cechy, wolno też stawiać wymagania wobec konfesjonału. Trzeba od razu stwierdzić, że większość naszych konfesjonałów utrudnia spełnianie obowiązków spowiedzi. Postulaty można ująć w następujących punktach:

a) Jeden konfesjonał — o ile da się — należy postawić pod chórem,

b) twarz spowiednika ma być zawsze zakryta dzwiczkami albo zasłoną,

c) penitent powinien być zakryty i całkowicie niewidoczny,

d) dla spowiednika dobrze urządzone oświetlenie i pulpit, a na zimę kozuch pod nogi albo przynajmniej porządne maty ze słomy (posadzenie zimą księdza zaproszonego przy jednostronnej „desce” na gołej posadzce, bez koca i to na kilka godzin — urąga podstawowym zasadom szacunku dla człowieka).

Wielu zwłaszcza mężczyzn nie spowiada się dlatego tylko, że konfesjonał znajduje się na zbyt widocznym miejscu i jest wadliwie zbudowany. I dla księży kłopot, jak wytrzymać choćby godzinę tylko w powszechnie używanym dzisiaj konfesjonale. Nie trudno zrozumieć, dlaczego niekiedy spowiednicy śpieszą się, by jak najprędzej wydostać się z konfesjonału.

W końcu należy zwrócić uwagę i na to, że zimową porą spowiedź należałoby urządzić — tam, gdzie jest to możliwe — w opalonych kaplicach.

9.

OGÓLNOPOLSKA PIELGRZYMKA MŁODZIEŻY ŻEŃSKIEJ NA JASNĄ GÓRĘ DNIA 1. VI. 1958 r.

Pod protektoratem i udziałem J. Em. Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski, jak również z udziałem J. E. Ks. Bpa Z. Golińskiego — dnia 1. VI. 58 odbędzie się na Jasną Górę — Ogólnopolska Pielgrzymka Młodzieży Żeńskiej powyżej lat 17.

Uczestniczkami mogą być dziewczęta i panny pracujące w biurach, w fabrykach i warsztatach, w instytucjach usługowych i w handlu, w gospodarstwach rolnych i bez pracy.

I. Ideologia pielgrzymki:

Pielgrzymka jest zaczątkiem wielkiej pracy na odcinku odrodzenia moralnego młodzieży żeńskiej w okresie Wielkiej Nowenny do Tysiąclecia Chrztu Polski — dlatego pragnie w swojej ideologii postawić przed dziewczętami następujące zadania:

- a) czystość moralną dziewcząt,
- b) skromność w zachowaniu i mowie,
- c) wypracowanie naturalnego, prostego stylu bycia, który można wyrazić słowami: „bądź sobą”.

Przybycie dziewcząt i pań na Jasną Górę przed Oblicze Królowej Narodu będzie więc:

- 1) wyrazem ich łączności duchowej z Matką Dziewicą,
- 2) wyrazem gotowości włączenia dziewcząt w wielką pracę nad odrodzeniem Narodu w okresie Wielkiej Nowenny,
- 3) zbiorowym podjęciem zadań, które Kościół stawia przed polską młodzieżą żeńską.

II. Program dnia pielgrzymki:

Sobota 31. V. 1958 r.

- Godz. 18,30 — Procesja Maryjna ze świecami
19,00 — Msza św. wieczorna z kazaniem przed Szczytem
20,00 — Wieczornica Maryjna z udziałem chórów Diecezjalnych Pańien
21,00 — A p e l Jasnogórski.

Niedziela 1. VI. 1958 r.

- Godz. 6,00 — Godzinki przed Szczytem i powitanie pielgrzymki
7,00 — Wspólna Komunia św. na placu przed Szczytem
9,30 — U r o c z y s t a Msza św. z kazaniem J. Em. Ks. Kardynała
12,00 — Referat Wychowawcy — psychologa
do 15,00 — Przerwa obiadowa
15,00 — Misterium Maryjne — Szczyt
16,00 — Różaniec — Szczyt
17,00 — Uroczyste pożegnanie pielgrzymki.

III. Przygotowanie pielgrzymki

A. Aby ułatwić przybycie jak największej ilości dziewcząt do swojej Królowej-Matki-Dziewicy i włączyć młodzież żeńską w nurt pracy nad odrodzeniem moralnym Narodu oraz umożliwić podjęcie zadań, które Kościół stawia przed młodzieżą żeńską — Ks. Ks. Proboszczowie proszeni są o:

- a) ogłaszanie co niedzielę począwszy od dnia 4 maja 58 r. z ambony terminu i programu pielgrzymki wraz z zachęceniem do jak najliczniejszego udziału w niej,
- b) wywieszenie odpowiedniego afisza w widocznym miejscu,
- c) przygotowanie uczestniczek pielgrzymki przed wyruszeniem przez:

1. **Urządzenie**, zależnie od warunków miejscowych, jedno lub trzydniowe Nabożeństwo stanowe dziewcząt i panien z odpowiednimi naukami.
2. **Zorganizowanie** spowiedzi w parafii dla uczestniczek pielgrzymki w myśl zasady, że „tylko Szwedzi na Jasną Górę przybyli bez spowiedzi”.
3. Wykorzystanie wszystkich miejscowych zwyczajów i obyczajów, któreby uświetniały udział dziewcząt w pielgrzymce, np. stroje regionalne.
4. **Nadesłanie** na adres Wydziału Duszrasterskiego ilości dziewcząt w danej grupie parafialnej i ilości kapłanów, którzy na pielgrzymkę wyruszają. Dane te winny być nadesłane do Kurii do dnia 10 maja 1958.
5. Ze względu na to, że Młodzież Żeńska poszczególnych diecezji wystąpi na Jasnej Górze w grupach diecezjalnych, które będą miały wyznaczone dla siebie osobne miejsca na placu przed szczytem pożądana jest jednolita odznaka dla poszczególnych diecezji. Odznaką taką dla Młodzieży Żeńskiej naszej diecezji będzie biało-niebieska kokardka przypięta z lewej strony do bluzeczki. Prosimy, by wszystkie uczestniczki miały taką odznakę.

B. Przewidując liczny udział panien w pielgrzymce dla zachowania porządku i programu dnia Ks. Ks. Proboszczowie proszeni są o wyznaczenie odpowiedzialnej opiekunki grupy parafialnej (z podaniem jej nazwiska i adresu do Kurii. W dniu pielgrzymki przewidziana jest dla nich specjalna pogadanka). Osoba ta ma raczej być kierowniczką grupy, a nie stanowić opieki osoby starszej wiekiem. Dla tych przewodniczących grup parafialnych jest przewidziana w przerwie obja-

- dowej specjalna konferencja na sali różańcowej. W czasie konferencji zostaną te kierowniczkę poinformowane o wydzwiku pielgrzymki na terenie parafii i dalszej pracy w perspektywie Wielkiej Nowenny. Równocześnie będzie w ten sposób nawiązana łączność z parafiami i umożliwione bezpośrednio porozumienie się, jako że Księża Kierownicy Diecezjalni dostarczą spisu tych kierowniczek wraz z adresami
- C. Komitet Pielgrzymkowy na Jasnej Górze nie może zapewnić noclegów wszystkim uczestniczkom — dlatego też prosimy o:
- dobrze przygotowanie** środków lokomocji (własne autobusy, pociągi specjalne — w tym dniu jest zmiana rozkładu jazdy)
  - zaopatrzenie grupy** w powrotne bilety z miejsca wyjazdu
  - zabranie ze sobą suchego prowiantu — dla całej grupy świec na procesję
  - zgłaszanie się** grupy po przybyciu za pośrednictwem opiekunki na punkt informacyjny na Dworcu lub Jasnej Górze — grupy przyjeżdżające autobusami również zwrócą się do Punktu Informacyjnego o wyznaczenie miejsca dla zaparkowania aut. W Punkcie Informacyjnym będą opiekunki karty uczestnictwa dla swoich grup.
- D. Przyjeżdżając na Jasną Górę będzie młodzież chciała zapewne chociaż chwilę pomodlić się przed Cudownym Obrazem. Równocześnie chcemy zachować jednolity i masowy charakter pielgrzymki i dlatego stosujemy zasadę podczas wspólnych nabożeństw i wykładów pod Szczytem nie idziemy indywidualnie do kaplicy Matki Bożej. Uczynimy to grupowo — najlepiej diecezjami — podczas przerwy obiadowej i po skończonym nabożeństwie, przechodząc w zwartym szeregu czwórkami przez kaplicę, a w tym czasie Ksiądz Kierownik Diecezjalny z ambony przez megafon będzie prowadził modlitwy wzgl. śpiewy własnej diecezji. W ten sposób uszanujemy świętość miejsca i umożliwimy wszystkim ujrzenie Cudownego Obrazu, naturalnie przy czynnej pomocy księży towarzyszących pielgrzymce.
- E. Do dnia 10 maja 1958 r. Ks. Ks. Proboszczowie proszeni są o przesłanie do swojego Wydziału Duszpasterskiego
- nazwiska i adresu opiekunki grupowej wraz z przybliżoną liczebnością grupy,
  - ilości księży biorących udział w pielgrzymce parafii.
- F. Diecezjalnym Kierownikiem pielgrzymki będzie Ks. Dyr. Kaz. Łabiński. Księża Dziekani poszczególnych dekanatów

wybiorą w najbliższym czasie dekanalnych kierowników pielgrzymki spośród kapłanów swego dekanatu. Dekanalni kierownicy pielgrzymki porozumieją się niezwłocznie z wszystkimi Proboszczami dekanatu, ustalą środek lokomocji, dzień wyjazdu pielgrzymki, punkt zborny Młodzieży Żeńskiej, zapoznają się z opiekunkami poszczególnych parafii, przy ich pomocy przyprowadzą młodzież na Jasną Górę i czuwać będą nad całością i porządkiem dekanalnej grupy. Po przyjeździe na Jasną Górę skontaktują się z kierownikiem diecezjalnym pielgrzymki, Ks. Dyr. Łabińskim i ustawią swoje grupy w miejscu przeznaczonym dla diecezji gorzowskiej.

Ks. Dziekani proszeni są o podanie Wydz. Duszpasterskiemu nazwisk Księża, dekanalnych kierowników pielgrzymki do dnia 10. V. 1958 r.

10.

SPRAWA KONFERENCJI DEKANALNYCH

W związku z konferencjami dekanalnymi przypominamy:

1. „O terminie konferencji dekanalnej należy powiadomić Kurię Biskupią. Powiadomienie to jest obowiązkowe” (vide: G. Wiad. Kośc. str. 681/1957).

2. „Dokładne terminy konferencji dekanalnych ustalają Księża Dziekani i powiadamiają o nich kapłanów najpóźniej dwa tygodnie przed konferencją. Konferencje należy tak rozplanować, aby dwie odbyły się przed wakacjami, dwie po wakacjach” (tamże).

3. Protokoły z konferencji dekanalnych należy przysłać Kurii do dwóch tygodni po dniu odbycia konferencji.

11.

EGZAMIN MŁODYCH KSIĘŻY

We wtorek, dnia 17 czerwca 1958 r. o godz. 9 zgłoszą się w Sem. Duch. przy ul. Warszawskiej do egzaminu Księża święceni w latach 1953, 1954, 1955 i 1956, którzy mają poprawki lub dla jakichkolwiek przyczyn egzaminu nie składali.

12.

PRZYJMOWANIE KANDYDATÓW

do D. S. D. Wydział Wstępny Diecezji Gorzowskiej

Niższe Seminarium Duchowne:

- 1) w Gorzowie Wlkp., ul. Łokietka 17
- 2) w Słupsku, ul. Szymanowskiego 5

przyjmują kandydatów do klasy ósmej (VIII) kurs I na r. szkol. 1958/59. Termin składania podań upływa z dniem 15 czerwca 1958 r.

Do podania należy załączyć:

- 1) Metrykę urodzenia i chrztu św. (rok urodz. 1945, 1944, 1943)
- 2) Życiorys własnoręcznie napisany
- 3) Świadectwo szkolne ukończonej klasy VII (po otrzymaniu)
- 4) Świadectwo moralności a) od ks. proboszcza, b) od nauczyciela religii
- 5) Świadectwo lekarskie oraz wynik prześwietlenia płuc
- 6) Dwie fotografie (podpisane na odwrocie)

Uwaga: Egzamin wstępny do kl. VIII obowiązuje z religii, języka polskiego, historii i matematyki.

O dopuszczeniu do egzaminu wstępnego kandydat zostanie zawiadomiony po 15 czerwca 1958 r.

Wskazaniem by było, aby oprócz ogłoszenia z ambony księża proboszczowie umieścili tekst na tablicy ogłoszeń parafii.

13.

REKOLEKCJE DLA MATURZYSTÓW

Księża Prefekci powinni szczególnie zaopiekować się absolwentami szkół średnich. Żaden maturzysta nie może opuścić murów szkolnych bez wewnętrznego przygotowania do dalszej pracy. W tym celu polecamy zorganizować dla wszystkich maturzystów i maturzystek rekolekcje zamknięte, dni skupienia albo pielgrzymkę do Częstochowy, Rokitna lub Skrzatusza.

Na rekolekcje zamknięte jest przeznaczony Diecezjalny Dom Rekolekcyjny w **Rokitnie pow. Skwierzyna**. Dla maturzystek odbędą się w Rokitnie rekolekcje zamknięte w dniach od 7. VI. do 10. VI. br., dla maturzystów w dniach od 13. VI. do 16. VI. br. (inne terminy są również możliwe po uzgodnieniu). Rekolekcje te zaczynają się wieczorem o godz. 19-tej, a kończą się rano w dniu wyżej podanym. Należy zabrać ze sobą prześcieradło i poduszkę oraz koc. Cena utrzymania: 20 zł dziennie.

Poza tym jest do dyspozycji dom rekolekcyjny w **Szczecinie-Warszawie**. Jeśli jakaś grupa pragnie zorganizować sobie rekolekcje zamknięte, należy uprzednio uzgodnić termin:

1. z Kurią Biskupią Wydz. Nauki Katolickiej w Gorzowie dla domu rekol. w Rokitnie,
2. z Ks. Proboszczem Korylem w Szczecinie dla domu rekol. w Szczecinie-Warszawie.

WAKACYJNY EKWIPUNEK MŁODZIEŻY

Księża Proboszczowie wraz z księżmi Prefektami powinni młodzież starannie przygotować do wakacji. Po prostu należy ją duchowo wyekwipować na wakacje. W tym celu trzeba:

1. Urządzić w godzinach wieczornych w maju lub czerwcu spotkanie z instruktorami i młodzieżą i pouczyć „o obowiązkach i postawie katolika na wakacjach i wczasach”, (o modlitwie i o obowiązku uczestniczenia we Mszy św. w niedziele i święta, o dobrym zachowaniu, skromności...).

2. Specjalnie młodzież trzeba zachęcić do modlitwy o dobre wakacje. Modlić się z dziećmi za przebywających na wakacjach po za domem rodzinnym.

3. Żadne dziecko nie powinno wyjechać bez medalika, bez książeczki do nabożeństwa lub różańca.

4. O ile warunki pozwalają, Księża Proboszczowie lub Prefekci powinni utrzymywać pewien kontakt listowny z dziećmi przebywającymi na obozach, koloniach i wczasach.

Im lepiej zorganizowana jest religijna akcja wakacyjno-wczasowa, tym lepiej młodzież zwiąże się z Chrystusem i tym łatwiej ustrzeże się ją od zaniedbań swoich obowiązków i od ciężkich upadków.

OBOWIĄZKOWE WAKACYJNE KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE DLA NAUCZYCIELEK I NAUCZYCIELI RELIGII

Jak wykazały wizytacje, nauczanie religii w wielu wypadkach nie jest na poziomie. Księża Proboszczowie proszą często o misje kanoniczne dla osób, które są w zbyt podeszłym wieku, bez talentu pedagogicznego lub bez kwalifikacji dziś wymaganych. Misje kanoniczne na nowy rok szkolny wystawiać będziemy na podstawie świadectwa ukończenia tegorocznego wakacyjnego kursu katechetycznego, które należy dołączyć do podania o misję.

Dla wszystkich nauczycielek religii — świeckich i zakonnych — odbędą się w ciągu wakacji kursy dokształcające połączone z rekolekcjami w Rokitnie pow. Skwierzyna. Dla nauczycielek i nauczycieli świeckich kurs odbędzie się w terminie 29. VI. do 12. VII. br. Dla nauczycielek zakonnych w terminie 15. VII. do 26. VII. br.

Program kursu. Na kursie będzie rozpracowany nowy program nauczania religii oraz wytyczne Episkopatu na drugi rok Wielkiej Nowenny do „Millenium”.

Zgłoszenia należy nadesłać do dnia 1 czerwca br. do Kurii Biskupiej — Wydz. Nauki Katolickiej w Gorzowie. Powtarzamy, że obecność na kursie jest **obowiązkowa**. W razie całkowitej niemożliwości wzięcia udziału w kursie z powodów istotnie bardzo ważnych, należy nieobecność uzasadnić na piśmie.

Warunki. Opłata za utrzymanie wyniesie 30 zł dziennie od osoby. Należy wziąć ze sobą koc, poduszkę i prześcieradło, materiały kreślarskie i piśmienne, mszałik i śpiewnik.

16.

ZAPISY NA ROCZNE KURSY KATECHETYCZNE

W diecezji naszej mamy ciągły brak kwalifikowanych nauczycieli religii. W wielu szkołach nie ma dotąd nauki religii. Prosimy więc o ogłaszanie z ambony oraz o ewentualne osobiste powiadomienie o tym osób, zwłaszcza maturzystek, które nadałyby się do tego zawodu, że z nowym rokiem szkolnym rozpoczną się Kursy Katechetyczne w **Rokitnie, pow. Skwierzyna**. Zgłoszenia należy nadsyłać wprost do Kurii Biskupiej w Gorzowie, Wydział Nauki Katolickiej, ul. Drzymały 36, do dn. 1 sierpnia br.

Osobny kurs dla kandydatek bez matury (dla świeckich i zakonnych) będzie w **Szczecinku**. Na miejscu są warunki dopełnienia matury. Zgłoszenia należy kierować wprost do SS. Niepokalanek, Szczecinek, ul. Kościuszki 30.

Ponadto w **Słupsku** będzie czynny Ośrodek Katechetyczny dla katechetek zakonnych. Adres — SS. Urszulanki N. S. J. Słupsk, ul. P. Findera 8.

Mężczyźni, kandydaci z maturą, którzy pragną być nauczycielami religii, na kurs katechetyczny mogą zgłoszenia składać w Kurii Biskupiej, Gorzów, Wydz. Nauki Katolickiej.

Wszystkie kursy rozpoczynają się 1 września br.

Przewidywany koszt utrzymania na kursach wynosić będzie około 500 zł miesięcznie. Zniżek udziela się ewent. indywidualnie.

REKOLEKCJE DLA CZŁONKÓW UNII APOSTOLSKIEJ KAPŁANÓW

Uprzejmie zawiadamiam, że doroczne rekolekcje X. X. Dyrektorów diecez. Unii Apostolskiej Kapłanów odbędą się we Wrocławiu, Plac Katedr. 14, w dniach 30 VI. — 5. VII. b. r. Może w nich wziąć udział również po kilku członków Unii z każdej diecezji. Ochotnicy mogą kierować zgłoszenia na mój adres: Gorzów, Warszawska 36. Można również zamawiać u mnie karteczki Ratio mensis dla unionistów.

X. I. Zdziebło
Dyr. diecez. Unii Apost.

APOSTOLSTWO CHORYCH

1. Jest to miesięcznik o objętości 8 stron i nakładzie 20 tys. egz., wydawany i redagowany w Katowicach staraniem Ks. Dra Michała Rękasa, który z wielką gorliwością od szeregu lat poświęcił się sprawie Apostolstwa Chorych.

2. Apostolstwo Chorych jako pobożny związek (pia unio) chorych katolików powołał do życia w 1925 r. ks. L. J. Willenborg. W Polsce sekretarzem Apostolstwa Chorych jest Ks. Dr M. Rękas (Katowice, Plebiscytowa 49a). Chorzy zapisują się do Apostolstwa Chorych tylko na czas trwania choroby. Jest to szczególnie dziwne „stowarzyszenie”, któremu zależy na tym, by było jak najmniej członków, a więc zależy na tym, by w naszej Ojczyźnie było coraz mniej ludzi chorych, a więcej zdrowych.

Jeżeli ktoś z chorych pragnie, może otrzymać dyplom przyjęcia do Apostolstwa Chorych, czy też miesięcznik Apostolstwa Chorych uiszczając na pokrycie kosztów wydawniczych dobrowolną ofiarę (Apostolstwo Chorych PKO Nr 3-9-5300).

Chorzy włączają się w wielkie dzieło uświęcenia, przyjmują, znoszą i ofiarowują swoje cierpienia łącząc się z Ofiarą Eucharystyczną swoich duszpasterzy i Biskupów. Z tego względu Apostolstwo Chorych nie tworzy jakiejś organizacji, bo chorzy należą do swojej parafii i diecezji. Istnieje piękny zwyczaj, że chorzy codziennie swoje cierpienia od godz. 12 do 15 ofiarują w swoich własnych intencjach.

Chorym, którzy pragną należeć do Apostolstwa Chorych stawia się trzy zasadnicze warunki „dobrego cierpienia”, a więc:

- a) przyjmować cierpienie z poddaniem się woli Bożej, b) znosić je cierpliwie i po chrześcijańsku, w zjednoczeniu z Chrystusem, c) ofiarować je Bogu w intencji przybliżenia Królestwa Bożego.

Prośmy Królowę Polski, która jest Chorych Uzdrawieniem, by umieli oni cierpieć po Bożemu, bogaci w łaskę dobrego, owocnego i zasługującego cierpienia, które mogą ofiarować za dusze w czyśćcu cierpiące, w intencjach własnych, swoich bliższych, kapłanów, misjonarzy, Ojca św., Kościoła i Ojczyzny naszej.

19.

KORESPONDENCJA Z KURIĄ BISKUPIĄ

1. Na pisma Kurii należy odpowiadać natychmiast i nie odkładać załatwienia tych pism. W razie niemożności trzeba zawiadomić Kurie o tym. Akta i pisma odręczne nadesłane z Kurii „za zwrotem” należy bezwzględnie i co rychlej zwracać listem poleconym.

2. Każdą osobną sprawę należy załatwiać na oddzielnym arkuszu. Zatem nie wolno łączyć kilku spraw w jednym piśmie, choć dotyczy tych samych osób. Na przykład: prosząc dla tych samych osób o konwersję i dyspensę od zapowiedzi przedślubnych, trzeba wystosować dwa odrębne pisma, gdyż w kartotece każda odrębna sprawa w innym aktowcu jest odstawiona. Niestosowanie się do tej wskazówki zmusza nas często do przepisywania danych wniosków, co utrudnia pracę kurialną.

Należy pisać przynajmniej na ćwiartce formatu kancelaryjnego. Pismo musi być staranne, wyraźne i czytelne.

3. W odpowiedziach powoływać się na datę i znak akt pisma kurialnego. Z wyjątkiem osobistych i sekretnych spraw, które należy skierować do Ordynariusza, wszystkie inne adresować do Kurii.

Wszystkie pisma urzędowe do Kurii podpisuje osobiście sam rządcą kościoła. Jedynie w wyjątkowych wypadkach w czasie jego nieobecności podpisuje zastępca.

4. Wnioski, wymagające reskryptu Stolicy Świętej nadsyłać prosimy co najmniej jeden miesiąc przed przewidzianym terminem.

Wnioski załatwiane przez Kurie — dwa tygodnie przed terminem.

5. Uprasza się Wielebne Duchowieństwo, by wnioski do Kurii opracowywało starannie, a w szczególności tak wyczerpują-

co, by nie potrzebowała wywiązywać się korespondencją o uzupełnienia i dodatkowe wyjaśnienia.

Przy poszczególnych podaniach o dyspensy małżeńskie, lub podobne należy podać imię i nazwisko petentów, wyznanie, stan, zawód, datę i miejsce urodzenia i miejsce zamieszkania oraz poważne przyczyny kanoniczne i drzewo genealogiczne na osobnej kartce zaopatrzonej w podpis proboszcza i pieczęć parafialną, o ile chodzi o przeszkody małżeńskie.

Zwracamy uwagę, że w danym wypadku nie wolno głosić zapowiedzi przedślubnych, a osobliwie ustalić terminu ślubu, dopóki wszystkie formalności przedślubne, tj. dyspensy, badania inne, pozwolenia nie są załatwione.

6. Wniosek o konwersję należy wnieść do Kurii w kilka miesięcy po rozpoczęciu przygotowania petenta, to jest krótko przed dokładnym ugruntowaniem w prawdach Wiary Katolickiej.

We wniosku należy:

a) zapewnić Ordynariusza, że kandydat posiada dostateczną znajomość zasad naszej Wiary, i że co do czystości jego intencji nie ma żadnych zastrzeżeń,

b) podać personalia petentów, jak imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, stan, wyznanie, zawód i miejsce zamieszkania,

c) szczegółowo przedstawić sprawę faktu i ważności chrztu.

Bliższe instrukcje co do przygotowania i samej konwersji znajdują się w naszych „Zarządzeniach” z roku 1945, zeszyt nr 2, strona 20, punkt 16.

7. Przy wnioskach o błogosławieństwo arcypasterskie dla jubilatów należy podać imiona i nazwiska (również nazwisko panięńskie jubilatki), datę jubileuszu, zawód oraz adres jubilatów. (Patrz nasze „Zarządzenia” z roku 1946, zeszyt 5 (8), strona 37 i zeszyt 6 (9), strona 18, punkt 16).

8. Przy opracowaniu rachunków rocznych i wniosków w sprawie domniemanej śmierci należy się trzymać przepisów naszych instrukcji „Zarządzenia” z roku 1946, zeszyt 6 (9), strona 14, punkt 10 i z roku 1948, strona 142 — 152 oraz (o ile chodzi o sprawy domniemanej śmierci) z roku 1945, zeszyt 2, strona 17 — 19 i z roku 1946, zeszyt 5 (8), strona 35, pozycja 23 z uwzględnieniem pewnych zmian.

9. W każdym piśmie urzędowym podawać pełny adres (może być pieczęć parafialna).

10. Uprasza się, by poprawnie przekazywać swoje należności pieniężne, to znaczy, że wszelkie wpłaty na poczet konta Kurii Biskupiej winny posiadać na odwrotnej stronie odcinka notatkę, na jaki cel suma jest przeznaczona; o ile wpłata odnosi się do dyspens lub przywilejów, należy podać liczbę dziennika dekretu kurialnego.

Wpłaty zaś na Seminarium Duchowne należy kierować wprost pod adres odnośnego Seminarium, a nie do Kurii.

11. Polecamy, by:

a) oznaczenie nazw miejscowości w pismach i pieczęciach parafialnych było zgodne z urzędową nazwą,

b) pieczętki i blankiety z starą nazwą należy zmienić na właściwą nową,

c) zakazuje się używania nazw miejscowości, które zostały zmienione i nie odpowiadają obecnemu brzmieniu urzędowemu.

12. Wnioski o urlopy należy skierować najmniej dwa tygodnie przed terminem przez swą Władzę Zwierzchnią, to jest wikary przez proboszcza, a proboszcz przez dziekana.

13. Wakacje urzędowe trwają w Kurii od 1 lipca do 31 sierpnia każdego roku. W tym czasie załatwiane będą sprawy tylko niecierpiące zwłoki.

14. Wiernych nie należy nigdy kierować bezpośrednio do Kurii. Jest to często bezcelowe i naraża petentów nieraz na niepotrzebne wydatki i stratę czasu.

Nadmieniamy, że drogą telefoniczną nie udzielamy w przyszłości żadnych dyspens ani pozwoleń.

Wyżej cytowane wskazówki i rozporządzenia nie są nowe. Jest to tylko zestawienie wielokrotnie ogłaszanych naszych instrukcji, które były umieszczane w „Zarządzeniach” w r. 1945, zeszyt 2, s. 26, pozycja 26 — w roku 1947, s. 17, pozycja 13 — w roku 1947, s. 412, pozycja 142 w roku 1948, s. 192, punkt 10 — w okólniku Kurii 13/52, liczba dziennika 7997/52 z dnia 11 grudnia 1952 roku, s. 80, punkt 7 — w okólniku Kurii 9/54 — B VIII 2 c-11/54, punkt 9, s. 59 — i okólniku Kurii 11/54-B VIII 2 c-15/54 z 3 grudnia 1954 roku.

Gorzów Wlkp., 25 kwietnia 1958 r.

Znak: B XII 13 — 1043/57

DEKRET EREKCJI PARAFII

przy kościele p. w. Najśw. Maryi Panny Królowej Polski

w GOSTYNIU

pow. Kamień Pom., woj. Szczecin

Ku wiecznej Chwale Boga Wszechmogącego, ku pożytkowi Kościoła św. i dobru duchowemu wiernych z Gostynia oraz okolicznych miejscowości rozporządzamy i czynimy wiadomym wszystkim, których to dotyczy:

§ 1.

Celem ułatwienia wiernym bardzo rozległej parafii p. w. św. Ottona w Kamieniu Pom. oraz p. w. św. Stanisława Kostki w Karnicach spełniania swoich obowiązków religijnych

po wysłuchaniu — zgodnie z kan. 1428 § 1 K. P. K. — zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Konsultorów Diecezjalnych na mocy przepisu kan. 1427 K. P. K.

e r y g u j e m y

nową parafię p. w. Najśw. Maryi Panny Królowej Polski w GOSTYNIU.

§ 2.

Nowa parafia powstaje z podziału parafii p. w. św. Ottona w Kamieniu Pom. oraz p. w. św. Stanisława Kostki w Karnicach.

W tym celu odłączamy

od parafii w Kamieniu Pom. miejscowości: Gostyń, Będzieszewo, Białobórz, Buki, Dąbrowa, Dreżewo, Gostyniec, Jatki, Kaleń, Kosów, Kępica, Łukęcin, Pobierowo, Redliny, Rybice, Stuchów, Strzeżewko (Strzeszewko), Strzeżewo (Strzeszewo), Sulikowo, Świerzyno, Trzebie-radz, Świniec, Ugory

od parafii w Karnicach miejscowość: Janowo

i p r z y ł ą c z a m y

do nowej parafii p. w. Najśw. Maryi Panny Królowej Polski w Gostyniu.

§ 3.

Prócz kościoła parafialnego p. w. N. M. P. Królowej Polski w Gostyniu kościołem pomocniczym będzie p. w. św. Trójcy w Świerzynie.

§ 4.

Przy kościele parafialnym erygujemy również beneficjum proboszczowskie. Na utrzymanie proboszcza służyć będą opłaty za czynności duszpasterskie, jako też ofiary wiernych w myśl kanonu 1410 Kodeksu Prawa Kanonicznego i przepisów diecezjalnych.

§ 5.

Obowiązek urządzenia oraz utrzymania kościoła parafialnego i kościoła pomocniczego jak również obowiązek utrzymania personelu kościelnego spoczywa na parafii.

§ 6.

Plebania będzie mieścić się w Gostyniu w domu odremontowanym przez wiernych, a będącym w faktycznym posiadaniu Kościoła; Pow. Zarząd Rolnictwa udzielił formalnego zezwolenia na przeprowadzenie remontu.

Parafia poczyni starania u właściwych Władz Państwowych o formalne przyznanie niniejszego domu na rzecz Kościoła parafialnego w Gostyniu.

§ 7.

Parafia przejściowo korzystać będzie z cmentarzy przykościelnych w Gostyniu i Świerzynie.

W najbliższym czasie parafia urządzi nowe cmentarze w Gostyniu i Świerzynie, odpowiadające przepisom kościelnym i państwowym.

§ 8.

Macierzysta parafia w Kamieniu Pom. udzieli nowemu kościołowi parafialnemu w Gostyniu część swoich paramentów, bielizny kościelnej oraz sprzętu liturgicznego wedle osobnego rozporządzenia.

§ 9.

Biskup Gorzowski mianuje każdorazowego proboszcza zgodnie z przepisami kanonicznymi.

§ 10.

Proboszcz nowego kościoła parafialnego p. w. N. M. P. Królowej Polski w Gostyniu używa pieczęci z wizerunkiem tytułu kościoła i napisem w otoku: Sigil. Ecclesiae paroecialis Rom. Cath. tit. B. M. V. Reginae Poloniae, lub Rzym. Kat. Kościół parafialny p. w. N. M. P. Królowej Polski w Gostyniu.

§ 11.

Nowa parafia w Gostyniu należeć będzie do dekanatu Kamień Pom.

§ 12.

Tekst niniejszego rozporządzenia należy opublikować w kościołach parafialnych w Kamieniu, Karnicach i Gostyniu jak również w pomocniczym w Świerzynie przez odczytanie w dwie najbliższe niedziele przy okazji wszystkich kazań i wywieszenie na tablicy ogłoszeń tychże kościołów przez okres dwóch miesięcy.

Dano w Gorzowie Wielkopolskim, dnia 4 października
w uroczystość św. Franciszka z Assyżu
Roku Pańskiego 1957.

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI

(L. S.)

(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

21.

Znak: B XII 13 — 1094/57

DEKRET EREKCJI PARAFII
przy kościele p. w. św. Stanisława Kostki
w SIEMYŚLU
pow. Kołobrzeg, woj. Koszalin

Ku wiecznej Chwale Boga Wszchemogącego, ku pożytkowi Kościoła św. i dobru duchowemu wiernych z Siemyśla oraz okolicznych miejscowości rozporządzamy i czynimy wiadomym wszystkim, których to dotyczy:

§ 1.

Z istniejącej dotychczas samodzielnej placówki duszpasterskiej w Siemyślu

po wysłuchaniu — zgodnie z kan. 1428 § 1 K. P. K. — zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Konsultorów Diecezjalnych na mocy przepisu kan. 1427 K. P. K.

tworzymy

parafię p. w. św. Stanisława Kostki w SIEMYŚLU.

§ 2.

Nowa parafia powstaje z podziału parafii p. w. św. Andrzeja Boboli Męczennika w Gościnie i p. w. Niepokalanego Poczęcia N. M. P. w Kołobrzegu.

W tym celu odłączamy
od parafii w Gościnie miejscowości: Siemyśl, Białokury, Morowo,
Nieżyn, Świecie, Trzynka,
od parafii w Kołobrzegu miejscowości: Byszewo i Gorawino ob-
sługiwane dotychczas przez proboszcza w Rymaniu
i przyłączamy
do nowej parafii p. w. św. Stanisława Kostki w Siemyślu.

§ 3.

Prócz kościoła parafialnego p. w. św. Stanisława Kostki w Siemy-
ślu kościołem pomocniczym będzie p. w. N. M. P. Królowej Polski
w Gorawinie oraz kaplica publiczna w Trzyńce.

§ 4.

Przy kościele parafialnym erygujemy również beneficjum probosz-
czowskie. Na utrzymanie proboszcza służyć będą opłaty za czynności
duszpasterskie, jako też ofiary wiernych w myśl kanonu 1410 Kode-
ksu Prawa Kanonicznego i przepisów diecezjalnych.

§ 5.

Obowiązek urządzenia oraz utrzymania kościoła parafialnego i ko-
ściołów pomocniczych jak również obowiązek utrzymania personelu
kościelnego spoczywa na parafii.

§ 6.

Plebania będzie mieścić się w Siemyślu w domu nr 13 będącym
w faktycznym posiadaniu Kościoła.

Parafia zabiegać będzie u Władz Państwowych o formalny przy-
dział plebanii na rzecz Kościoła parafialnego w Siemyślu.

§ 7.

Parafia korzystać będzie z własnego cmentarza grzebalnego.

§ 8.

Macierzysta parafia w Gościnie udzieli nowemu kościołowi para-
fialnemu w Siemyślu część swoich paramentów, bielizny kościelnej
oraz sprzętu liturgicznego wedle osobnego rozporządzenia.

§ 9.

Biskup Gorzowski mianuje każdorazowego proboszcza zgodnie
z przepisami kanonicznymi.

§ 10.

Proboszcz nowego kościoła parafialnego p. w. św. Stanisława Kost-
ki w Siemyślu używa pieczęci z wizerunkiem tytułu kościoła i napi-
sem w otoku: Sigil. Ecclesiae paroecialis Rom. Cath. tit. S. Stanisłai
Kostka in Siemyśl lub Rzym. Kat. Kościół parafialny p. w. św. Stani-
sława Kostki w Siemyślu.

§ 11.

Nowa parafia w Siemyślu należeć będzie do dekanatu Świdwin.

§ 12.

Tekst niniejszego rozporządzenia należy opublikować w kościołach parafialnych w Gościnie, w Rymaniu, w Siemysłu i w Kołobrzegu jak również w pomocniczych w Gorawinie, w Trzynie i w Charzynie przez odczytanie w dwie najbliższe niedziele przy okazji wszystkich kazań i wywieszenie na tablicy ogłoszeń tychże kościołów przez okres dwóch miesięcy.

Dano w Gorzowie Wielkopolskim, dnia 18 października
w uroczystość św. Łukasza Ewangelisty,
Roku Pańskiego 1957.

(L. S.)

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI
(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

22.

Znak: B XII 13 — 1028/57   Gorzów Wlkp., dnia 4 października 1957.

DEKRET

Mając na względzie dogodniejszy i bliższy dojazd z miejscowości
LĘDYCZEK

pow. Szczecinek, przynależny dotychczas do parafii Uniechów dek.
Szczecinek do kościoła parafialnego w Okonku,

po wysłuchaniu zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Ks. Ks.
Konsultorów Diecezjalnych

wyłączamy miejscowość Lędyczek z parafii Uniechów i
przyłączamy do parafii Okonek z wszelkimi skutkami kanonicznymi.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 20. 10. 57 po uprzednim
odczytaniu z ambon kościołów w Lędyczku i Okonku przy okazji
wszystkich kazań najbliższej niedziele.

Tekst dekretu należy także wywiesić w kruchtach kościołów w Lę-
dyczku i Okonku.

(L. S.)

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI
(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

23.

W SPRAWIE OPIEKI DUSZPASTERSKIEJ NAD WSIA KNIEMO

Znak: L 1 — 75/58

Gorzów Wlkp., dnia 29 marca 1958 r.
Prześwietna

Kuria Biskupia
Pelplin

Odpowiadając na pismo Prześwietnej Kurii z dnia 2. 3. 1957, l. dz.
1419/57/N oraz z dnia 25. 3. 1958, l. dz. 1890/58/VIII w sprawie wyko-

nywania posług duszpasterskich nad gromadą Kniewo i stosownie do naszego pisma z dnia 26. 3. 1957, znak: B XII 13 — 81/57, wyrażamy zgodę na to, by Proboszcz parafii w Górze rozciągnął, ze względu na kan. 436 — tymczasowo, opiekę duszpasterską nad wsią Kniewo, przynależną kanonicznie do parafii w Kostkowie.

W związku z tym Ks. Proboszczowi parafii w Górze powierzamy na terenie wsi Kniewo wszystkie prawa i obowiązki proboszczowskie po myśli prawa kanonicznego.

Udzielamy mu także na czas pełnienia opieki duszpasterskiej nad wsią Kniewo jurysdykcji do spowiadania wiernych i misji kanonicznej do głoszenia Słowa Bożego na terenie całego Ordynariatu Gorzowskiego.

(—) Ks. Józef Michalski
Wikariusz Kapitulny
(—) Ks. Erdmann
Notariusz Kurii

24.

ZMIANY PERSONALNE W DIECEZJI

Ks. Wikariusz Kapitulny powołał do życia **Radę przy Wydziale Duszpasterskim**. W skład jej wchodzi:

1. Ks. Kan. Józef Ferensowicz — dyr. Diec. Sem. Duch. w Słupsku
2. Ks. Prob. Marian Gryszel — prob. w Lęborku
3. Ks. Dr Franciszek Kuczka — prof. Diec. Sem. Duch. w Gorzowie
4. Ks. Kazimierz Łabiński — dyr. Wydz. Nauki Katolickiej
5. Ks. Kan. Edmund Malich — dziekan w Stargardzie
6. Ks. Kan. Kazimierz Matlak — prob. w Świnoujściu
7. Ks. Kan. Kazimierz Michalski — dziekan w Zielonej Górze
8. Ks. Prałat Paweł Mikulski — dziekan w Międzyrzeczu
9. Ks. Infułat Dr Karol Milik — w Gorzowie
10. Ks. Kan. Władysław Nowicki — prob. w Szczecinie
11. Ks. Kan. Wiktor Panecki — Diec. Sem. Duch. w Gorzowie
12. Ks. Kan. Antoni Waclawski — dziekan w Człuchowie.

Na stanowisko Referenta Prawnego Kurii Biskupiej:

Ks. Dr Jana Kusia prof. Sem. Duch. w Gorzowie.

Na Notariusza Kurii Biskupiej:

Ks. Zbigniewa Wójcika z Gorzowa.

Przeniesienia administratorów parafii:

Ks. Marian Gryszel z Lemierzyc do Lęborka par. Matki B. Król. Polski.

Nominacje na wikariuszy otrzymali:

Ks. Władysław Chełkowski T.S. w Kobylnicy Słupskiej

Ks. Zbigniew Szwarc T.S. w Baniach.

Zwolnieni z diecezji zostali:

Ks. Mgr Marian Kumala Kanclerz Kurii Biskupiej w Gorzowie

Ks. Leszek Michalski T.S. dotychczasowy wikariusz w Kobylnicy Słupskiej.

25.

MONITUM

CURIA ARCHIEPISCOPALIS   Wratislavia, die 18 Martij 1958
WRATISLAVIENSIS

Wrocław, ul. Katedralna 13

Nr 9159/57/58

Sacerdos Franciscus Frankowski ex Congregatione
Oblat. B.M.V. Immac., tamquam „fugitivus” et suspensus non
est ad altare admittendus.

(L.S.)

(—) † Andreas Wronka
episcopus

26.

SKŁADKI NA W.P.K.

1. W związku z podanym stanem dusz na każdej parafii (do
schematyzmu) podajemy do łaskawej wiadomości wysokość
składek na W.P.K.

Parafie: do 2.000 dusz	—	20 zł	miesięcznie
„ do 5.000 „	—	40 zł	„
„ do 10.000 „	—	65 zł	„
„ do 20.000 „	—	200 zł	„
„ ponad 20.000 „	—	250 zł	„

Ks. Ks. Proboszczowie:

do 5.000 dusz	—	20 zł
do 10.000 dusz	—	30 zł
ponad 10.000 dusz	—	50 zł

Wszyscy Księża Wikarzy i inni 20 zł miesięcznie.

2. Wszelkie ofiary z tytułu udzielonych dyspens małżeńskich
prosimy przekazywać do Kasy Kurii w terminie 2 tygodni.

3. Wszystkich Przewielebnych Księży, którzy jeszcze nie
uścili swoich zaległości za Wiadomości Diec. oraz składki na
W.P.K. uprzejmie prosimy, aby to uczynili w miarę swych możli-
wości.

4. Przypominamy, aby wszystkie wpłaty osobiste przekazywa-
no na osobnym przekazie z odpowiednią adnotacją na odwrocie.

27.

KOMUNIKAT

Sekretariatu Prymasa Polski

o przekazaniu Kościołowi zabytków archiwalnych

W dniu 31 marca br. Władze Państwowe przekazały Kościo-
łowi cenne zabytki rękopiśmienne, zrabowane przez hitlerow-

GORZÓW WLKP.

ców z Archiwum Kapituły Gnieźnieńskiej, a ostatnio rewindykowane przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych. Chodzi w danym wypadku o najstarsze rękopisy pergaminowe, jakie Kościół w Polsce przez dziewięć wieków pieczołowicie przechowywał, a mianowicie: „Mszał św. Wojciecha” (Codex aureus z X wieku), Ewangeliarz Kruszwicki z XI wieku, manuskrypt Nowego Testamentu z IX wieku i Bulla papieża Innocentego II z 1136 roku.

Warszawa, dnia 31 marca 1958 r.

28.

KOMUNIKAT SEKRETARIATU EPISKOPATU W SPRAWIE PODATKU LOKALOWEGO

W związku z ukazaniem się Zarządzenia Min. Finansów z dnia 5. I. 58 Nr PO. 12081/4/57 w sprawie opodatkowania podatkiem od lokali osób duchownych wyznania rzym. kat. wyjaśniamy, co następuje:

1. Podatek lokalowy w wysokości wynikającej z art. 3 dekretu o najmie lokali (tzn. od 50 gr do 1 zł od izby w stosunku miesięcznym) płacą duchowni, jako osoby fizyczne, od lokali zajętych na cele własne.
2. Lokale zajęte na cele parafii (np. kancelaria, sala śpiewu itp.) jako osoby prawnej, są zwolnione z podatku lokalowego na mocy pkt. 2 części IV okólnika Ministerstwa Finansów z dnia 26 stycznia 1957 r.
3. Lokale Kurii Biskupich, Sądów Biskupich, Seminariów, Zgromadzeń Zakonnych itd. są wolne od podatku na mocy pkt. 2 części IV okólnika Min. Finansów z dnia 25. I. 1957 r. Nr 5/57.

Warszawa, dnia 6. III. 1958 r.

29.

KOŚCIÓŁ KATOLICKI JEST „ORGANIZACJĄ SPOŁECZNĄ”

Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Izby Karnej

Tłoczono z pol. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego

1957 r. Warszawa I

14.

ORZECZENIE Z DNIA 17 STYCZNIA 1956 R.

(2 CZ 1/56)

Pojęcie „organizacja społeczna” w rozumieniu art. 79 k. p. c. oznacza wszelkie dopuszczone przez prawo zrzeszenia osób

fizycznych, bez względu na ich cele i zadania oraz formę prawną. Pod pojęcie to podpadają również związki religijne, a w ich liczbie Kościół Rzymsko-katolicki. Wobec tego pełnomocnikiem procesowym związku religijnego może być zgodnie z art. 79 zdanie drugie k. p. c. pracownik takiego związku lub jego organu, zwłaszcza radca prawny, nie będący adwokatem.

Przewodniczący: sędzia J. Jodłowski
(sprawozdawca). Sędziowie: S. Białek
J. Ignatowicz

30.

PRZEJĘCIE NA WŁASNOŚĆ PRZEZ PAŃSTWO MIENIA KOŚCIELNEGO, KTÓRE JEST WE WŁADANIU PAŃSTWA

I. Ostatnio ogłoszone zostały w Dz. Urz. nowe ustawy, które postanawiają przejęcie na własność Państwa wszelkiego mienia (budynki, gospod. rolne), które choć nie jest własnością Państwa było jednak i jest obecnie we władaniu Państwa.

Ust. z 12. III. 1958 (Dz. Ust. Nr 17 poz. 71) dotyczy w art. 9 nieruchomości rolnych i leśnych, a ust. z 25. II. 1958 r. (Dz. Ust. Nr 11 poz. 37) dotyczy w art. 17 i 18 nieruchomości nierolniczych.

Ustawy te dotyczą również katolickich nieruchomości kościelnych i zakonnych, które choć stanowiły i stanowią majątek Kościoła Rzym. Kat. objęte zostały w minionym okresie przez Państwo i dziś są w jego władaniu t. j. zarządzie i użytkowaniu.

W sprawie nieruch. i budynków nierolnych ustawa dopuszcza złożenie wniosku o zwrot w czasokresie **do 31 maja 1958 r.**, co do gospod. rolnych i leśnych nie ma wyznaczonego czasokresu.

II. W związku z powyższym zarządzamy co następuje:

1. Rządcy kościołów i Przełożeni Domów Klasztornych winni możliwie najspieszniej ustalić jakie obiekty kościelne lub zakonne katolickie (nie poprotestanckie!) są w władaniu Państwa, jaka jednostka państw. je użytkuje, jakiemu Ministerstwu podlega i na jakie cele jest użytkowane.

Mogą to być kościoły, kaplice, plebanie, wikariaty, domy katolickie i parafialne, organistówki, gospod. rolne proboszczów, które objęte zostały w latach 1945—1958 przez Państwo a do dziś Kościołowi Katol. nie zwrócone.

2. W każdym takim wypadku nie zwrócenia obiektu należy złożyć wniosek o zwrot i to wysłać listem poleconym.
- a) co do obiektów rolnych do Prez. Pow. Rady Nar. Wydz. Rolnictwa,
  - b) co do obiektów leśnych do Rejonu Lasów Państw.,
  - c) co do obiektów nierolniczych w czasokresie do 31. V. 1958 r. do właściwego Ministra i równocześnie drugi egzemplarz do Prezydium WRN.
- Odpis wysłanego wniosku należy przesłać Kurii do wiadomości.

Gorzów Wlkp., dnia 25 kwietnia 1958 r.

31.

PRZEJĘCIE MIENIA KOŚCIELNEGO I ZAKONNEGO PRZEZ PAŃSTWO NA ZASADZIE UST. Z 25. II. 1958 r.

- I. Ustawa z 25. II. 1958 r. o uregulowaniu stanu prawnego mienia pod zarządem państwowym Dz. Ust. Nr 11 poz. 37 — w art. 17 i 18 wprowadza zasady, które **pozbawiają Kościół i jego instytucje, Zgrom. Zak. licznego mienia, będącego we władaniu Państwa bez tytułu prawnego w miastach i na wsi.**
- II. W szczególności Kościół Katolicki i Zgrom. Zak. traci prawo własności, a Państwo nabywa własność mienia
  - a) którego władanie utracił Kościół i Zgrom. Zak. w okresie do 31. XII. 1954 r. a
  - b) które jest we władaniu faktycznym Państwa w dniu wydania ustawy tj. 8. III. 1958 r.

Wyjątki: Państwo **nie** nabywa prawa własności, gdy władanie Państwa opiera się „na tytule prawnym wynikającym z przepisów szczególnych” np. budynki szpitalne przejęte w bezpłatne użytkowanie, budynki „Caritas” w zarząd i użytkowanie itd.
- III. **U w a g a :** Ustawa przewiduje możliwość wystąpienia o **zwrot mienia**, które podlega przejęciu w następującym trybie:
  - a) wniosek należy złożyć do Prezydium W.R.N. i drugi egzemplarz wprost do właściwego Ministra,
  - b) termin złożenia: **do 31 maja 1958 r.**
Minister ma wydać decyzję w ciągu 6 miesięcy od daty złożenia wniosku.

IV. W zasadzie nie podlegają zwrotowi, chyba tylko wyjątkowo:

1. maszyny i urządzenia produkcyjne
2. inne mienie wedle uznania Ministra
3. nieruchomości lub ich części jeżeli
  - a) zostały trwale włączone do czynnych przedsiębiorstw — albo
  - b) są niezbędne dla zaspokojenia społecznych potrzeb socjalnych i kulturalnych.

V. Wszystkie osoby prawne kościelne (Kurie, Parafie, Seminarja) zakonne (Zgrom. Zak., Kongregacje) i stow. relig. winny możliwie najspieszniej zbadać swój stan majątkowy, sporządzić wnioski o zwrot mienia i złożyć je przed 31. V. 1958 r. u właściwych władz, a odpisy nadesłać do Sekretariatu Episkopatu.

31 marca 1958 r.

32.

O ZAKŁADANIU I PROWADZENIU KSIĄG WIECZYSTYCH dla budynków stanowiących odrębne nieruchomości

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 30. VIII. 57.

Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 maja 1957 roku o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych (Dz. U. Nr 31, poz. 132) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wyraz „budynek” używany w tym rozporządzeniu oznacza budynek stanowiący odrębną nieruchomość w rozumieniu art. 6 ust. 3 z dnia 28 maja 1957 r. o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych (Dz. U. Nr 31 poz. 132).

§ 2. Do zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych dla budynków stosuje się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 maja 1947 r. o postępowaniu przy zakładaniu ksiąg wieczystych (Dz. U. Nr 45, poz. 235) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1946 r. o urządzeniu i prowadzeniu ksiąg wieczystych (Dz. U. Nr 66, poz. 366) z zachowaniem przepisów poniższych.

§ 3. 1. Księgi wieczyste dla budynków wzniesionych na gruntach mających urządzone księgi wieczyste zakłada się z urzędu przy pierwszym wniosku o wpis, dotyczącym budynku.

2. Jeżeli grunt pod budynkiem nie ma urządzonej księgi wieczystej, założenie księgi wieczystej dla budynku następuje na wniosek właściciela lub zbywcy gruntu pod budynkiem na własność czasową. W tym przypadku, jeżeli postępowanie o założenie księgi wieczystej dla gruntu pod budynek nie zostało jeszcze wszczęte, jednocześnie z wszczęciem postępowania o założenie księgi wieczystej dla budynku wszczyna się z urzędu także postępowanie o założenie księgi wieczystej dla tego gruntu.

§ 4. Do założenia księgi dla budynku niezbędne jest uprzednie stwierdzenie władzy budowlanej (prezydium powiatowej, miejskiej, dzielnicowej rady narodowej), że budynek stanowi — w myśl art. 6, ust. 3 powołanej w § 1 ustawy — odrębną nieruchomość.

§ 5. 1. Jeżeli zbycie budynku nastąpiło z jednoczesnym ustanowieniem czasowej własności gruntu pod budynkiem mającego urządzonej księgę wieczystą, przy wniosku o wpis dotyczący gruntu lub budynku powinno nastąpić z urzędu wydzielenie budynku do oddzielnej księgi wieczystej.

2. W razie wzniesienia budynku po ustanowieniu własności czasowej gruntu pod budynkiem wydzielenie budynku do odrębnej księgi może nastąpić dopiero po zakończeniu jego budowy.

§ 6. W księdze wieczystej dla budynku:

- 1) w dziale pierwszym — Oznaczenie nieruchomości wpisuje się w łamie 5: „Budynek stanowiący odrębną nieruchomość przeznaczony na cele ... (mieszkalne, przemysłowe, handlowe)”, w łamie 6 wpisuje się wymiary budynku, a w łamie 8 wpisuje się przy pierwszym wpisie wzmiankę: „Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych oraz opisu i planu budynku nr ... spisano (na wniosek z dnia ... z urzędu) przy założeniu księgi wieczystej dn. ... r.”, dane w łamach 3—6 spisuje się na podstawie opisu i planu budynku sporządzonego przez władzę budowlaną;
- 2) w dziale pierwszym. — Spis praw związanych z własnością w łamie 3 wpisuje się: „Prawo własności czasowej do gruntu pod budynkiem wpisanego w księdze wieczystej nr ... t. ... o obszarze ... m² z zastrzeżeniem powrotu na rzecz zbywcy po upływie ... lat od dnia ... r. Na podstawie umowy z dn. ... r. nr ... (na wniosek z dn. ... z urzędu) wpisano dn. ... r.”

§ 7. W księdze wieczystej dla budynku na pierwszej jej stro-

nicy pod wyrazami „Księga wieczysta KW nr ... t. ...” wpisuje się wyrazy „Budynek” na nieruchomości wpisanej w księdze wieczystej nr ... t. ...” opisany. Wpisano dn.

§ 8. W księdze wieczystej dla nieruchomości pod budynkiem z chwilą założenia księgi wieczystej dla budynku lub wydzielienia go do oddzielnej księgi wpisuje się na pierwszej stronie księgi dla tej nieruchomości pod wyrazami: „Księga wieczysta KW nr ... t. ...” wyrazy „Budynek na tej nieruchomości wpisany jest w księdze wieczystej KW nr ... t. ...”, a ponadto w dziale pierwszym księgi wieczystej dla nieruchomości pod budynkiem w razie wydzielenia z tej księgi budynku wpisuje się w łamie 10 wzmiankę: „Z nr. ... przeniesiono (na wniosek z dnia ... z urzędu) do księgi wieczystej KW nr ... budynek w księdze tej opisany. Wpisano dn. ... r.”, w razie zaś równoczesnego założenia księgi wieczystej dla nieruchomości pod budynkiem i dla budynku wpisuje się w tym łamie wzmiankę: „Budynek stojący na tej nieruchomości wpisany jest w księdze wieczystej KW nr ... wpisano dn. ... r.”.

§ 9. 1. Jeżeli lokale w budynku stanowią odrębną własność kilku poszczególnych osób, dla każdego lokalu oprócz księgi dla budynku zakłada się i prowadzi oddzielną księgę.

2. Do zakładania i prowadzenia tych ksiąg stosuje się oprócz przepisów wymienionych w § 2 przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 1948 r. o sposobie ujawnienia w księdze wieczystej prawa odrębnej własności lokali i innych praw rzeczowych na tych lokalach (Dz. U. Nr 3, poz. 22) z tą zmianą, iż wyraz „nieruchomość” używany w tym rozporządzeniu w zastosowaniu do lokali w budynkach stanowiących odrębną nieruchomość oznacza tylko budynek.

§ 10. Przepisy §§ 29 i 50 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1946 r. o urządzeniu i prowadzeniu ksiąg wieczystych w zakresie odłączonej części nieruchomości stosuje się odpowiednio do budynku, w zakresie zaś nieruchomości, od której część podlega odłączeniu, stosuje się odpowiednio do nieruchomości pod budynkiem.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

M. Rybicki

EKSHUMACJA ZWŁOK WOJSKOWYCH WŁOSKICH
AMBASCIATA D'ITALIA

Tłumaczenie

N. 529

Warszawa, dnia 18 marca 1958

Do

Sekretariatu
 Jego Eminencji Prymasa Polski
 w W a r s z a w i e

Ambasada Italii w Warszawie jest w trakcie ekshumowania zwłok wojskowych Włoskich pochowanych w różnych miejscowościach Polski i przenoszenia ich na Cmentarz wojskowy Włoski na Bielanach (Warszawa).

Z wiadomości zebranych w czasie poszukiwań dokonanych celem odnalezienia miejsc, gdzie były pochowane zwłoki wojskowych Włoskich, odniosło się wrażenie, że poszczególni wojskowi Włoscy zostali także pogrzebani na cmentarzach parafialnych.

Ambasada Italii byłaby przeto niesłychanie wdzięczna Władzom Kościelnym gdyby łaskawie zechciały dopomóc jej w tych poszukiwaniach i dostarczyły, w miarę możliwości, wykazy wojskowych Włoskich, pochowanych na cmentarzach parafialnych, wraz z adnotacją danych miejscowości.

Składając zgóry wyrazy wdzięczności za pomoc Władz Kościelnych, Ambasador Italii ma zaszczyt przesłać Sekretariatowi J. E. Prymasa Polski wyrazy swego wysokiego poważania.

za Ambasadora Italii:
 Radca
 (Norberto Behmann)
 (—) Norberto Behmann

KOMUNIKAT

w sprawie Pielgrzymki Nauczycielstwa Polskiego
na Jasną Górę w dniu 29 czerwca 1958 r.

W ramach realizacji Ślubów Jasnogórskich i w drugim roku Wielkiej Nowenny przygotowującej Naród Polski do Millenium — pod Protektoratem Jego Eminencji Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski odbędzie się w dniu 29 czerwca

1958 r. na Jasną Górę Ogólnopolska Pielgrzymka Nauczycielstwa.

Program dnia Pielgrzymki:

Niedziela: 29. VI. 1958 r.

- godz. 6,00 — Godzinki przed Szczytem.
8,45 — Powitanie Pielgrzymki przez O. Przeora.
9,00 — Msza św. przed Szczytem i kazanie.
11,30 — Referat programowy:
„Czynnik łaski w wychowaniu młodzieży”.
21,15 — Referat II.
16,00 — Droga Krzyżowa.
17,00 — Pożegnanie pielgrzymki przez J. E. Ks. Biskupa Zdzisława Golińskiego.

UWAGA: Od godz. 5,00 rano do 8,30 — udzielana będzie bez przerwy w Wieczerniku Komunia św.

Bezpośrednio po pielgrzymce w dniach 30 czerwca, 1 i 2 lipca odbędą się rekolekcje zamknięte dla nauczycieli, którzy zgłoszą w nich swój udział. Zgłoszenia na rekolekcje należy wyraźnie zaznaczyć na listach uczestników pielgrzymki.

WW. Księża Proboszczowie proszeni są:

- A. Ogłaszać z ambony co niedziela do 15 czerwca termin i program pielgrzymki oraz rekolekcji.
- B. Przygotować uczestników pielgrzymki:
- 1) Nadesłać na adres Ks. Kierownika Diecezjalnego do 10 czerwca ilość zgłoszonych uczestników pielgrzymki z zaznaczeniem liczby niewiast i mężczyzn. Od osób zgłaszających się na nocleg należy pobrać opłatę po 10 zł. Łączną sumę przesłać na ręce Ks. Kierownika Diecezjalnego.
  - 2) Zorganizować spowiedź w parafii dla uczestników pielgrzymki, by przybyli do Matki Bożej w stanie łaski.
- C. Komitet Pielgrzymkowy na Jasnej Górze może zapewnić noclegi tylko dla 4.000 pielgrzymów. Stąd prosi się diecezje położone bliżej Częstochowy o przybycie na pielgrzymkę autobusami i autokarami, względnie pociągami rano w niedzielę 29 czerwca.

Serdecznie polecam sprawę dobrego przygotowania pielgrzymki w parafii WW. Księżom Proboszczom.

Z maryjnym pozdrowieniem

OGÓLNOPOLSKI KIEROWNIK
PIELGRZYMKI NAUCZYCIELI

na Jasną Górę

(—) Ks. Mgr Antoni Kitliński

GORZÓW WLKP.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

KATECHIZACJA PRZYKOŚCIELNA

przed I Komunią św.

Problem katechizacji przykościelnej przed I Komunią św. dzieci był tematem bardzo ożywionej dyskusji na ostatnio odbytym w Gorzowie Zjeździe Księży Wizytatorów religii w dniu 26. II. 58. Podsumowanie tej dyskusji podajemy celem poinformowania Księży Proboszczów. Ewentualne uwagi w tej sprawie należy przesłać do Kurii Biskupiej, Wydział Nauki Katolickiej.

O katechizacji przykościelnej przed I Komunią św. na terenie naszej diecezji ma być wydana nowa instrukcja.

KTO MA UCZYĆ

Zasadniczo przykościelną katechizację przed I Komunią św. dzieci powinien przeprowadzać sam Ks. Proboszcz i on powinien decydować o dopuszczeniu do I Komunii św. Z ważnych natomiast powodów może dzieci przygotować i egzaminować ksiądz wikariusz względnie osoba zakonna lub świecka posiadająca odpowiednie kwalifikacje. Jednak Ks. Proboszcz musi mieć nadzór nad całością. Przygotowywanie bowiem dzieci do I Komunii św. nie jest obowiązkiem sióstr zakonnych ani katechistów świeckich.

KATECHIZM

Do czasu ukazania się naszego katechizmu diecezjalnego lub ogólnopolskiego uczyć można z katechizmów, które uwzględniają określenia ustalone przez Komisję Episkopatu. Dziecko powinno opanować cały katechizm. Nie należy jednak z tej zasady robić warunku bezwzględnego, od którego zależeć ma dopuszczenie do I Komunii św. Nieznajomość prawd wiary niezwiązanych ściśle z Tajemnicą Eucharystii nie może być jedynym warunkiem opóźnienia I Komunii św. dziecka o rok.

CZAS TRWANIA KATECHIZACJI

Zgodnie z zaleceniami Episkopatu Polskiego katechizacja trwa dwa lata. W pierwszym roku katechizacja obejmuje dzieci kl. I szkoły podstawowej. W drugim roku katechizacja obejmuje dzieci kl. II, względnie opóźnione z kl. III. Nauka religii wynosi 2 godziny tygodniowo.

RODZICE POMAGAJĄ W NAUCZANIU

W okresie zimowym dzieci nie przychodzą na naukę przykościelną. W tym czasie (od 1 listopada do Wielkiej Nocy) katechizmu uczą w domu rodzice. Dobrze jest każdej niedzieli wywieszać lub ogłaszać z ambony pytania, których dzieci mają się nauczyć. Egzamin powinny się odbywać w obecności rodziców. Ostateczny egzamin powinien być przeprowadzony na miesiąc przed I Komunią św.

DZIENNIK LEKCJI RELIGII

W czasie trwania katechizacji dzieci należy wpisać do dziennika nauki religii:

imię i nazwisko

data urodzenia

data i miejsce Chrztu św.

miejsce zamieszkania

szkoła

klasa

oraz oceny bieżące, okresowe, ostateczne.

Dzieci, które były chrzczone w innej parafii muszą przy zapisaniu się na katechizację przykościelną przedstawić metrykę Chrztu św.

PODZIAŁ NA GRUPY

Zaraz przy zapisywaniu dzieci na katechizację powinno się podzielić je na grupy. Grupa może obejmować najwyżej 50 dzieci.

DZIECI PRZEDSZKOLNE

Wielkie znaczenie dla małych dzieci mają pierwsze przeżycia religijne. Powinno się głosić conajmniej raz w miesiącu pogadanki dla dzieci przedszkolnych. Treść ich i forma muszą być jak najlepiej przystosowane do psychicznego i umysłowego rozwoju dziecka.

DZIEŃ I KOMUNII ŚW.

Trzeba zachęcić rodziców i rodzeństwo, aby przystąpili do Sakramentów św. w dniu I Komunii św. ich dziecka. Wskazane jest, aby kupno pamiątek przeprowadzili sami rodzice.

W dużych parafiach pożądane jest urządzać I Komunię św. grupami, zawczasu postarać się o dostateczną ilość spowiedników i wszystkich dzieci nie zapraszać na jedną porę.

Zaleca się, aby I Komunia św. odbywała się co roku w tym samym terminie.

O ile dzieci chodzą do szkół położonych na terenie innych parafii, I Komunię św. powinien Ksiądz Proboszcz zorganizować i dla tych dzieci we własnej parafii.

ROZDZIAŁ I KOMUNII ŚW.

Celem coraz żywszego wiązania dzieci z częstą Komunią św. radzi się w miarę możliwości organizować uroczystą rocznicę I Komunii św. Jeśli nie da się jej przeprowadzić dokładnie w tym samym dniu, należy urządzić ją przynajmniej w najbliższą niedzielę po dniu rocznicy.

KRONIKA

Kurs przedmałżeński w Szczecinie

Staraniem ks. ks. proboszczów szczecińskich w Szczecinie przeprowadzony został w dniach od 17. III. — 28. III. 1958 r. kurs przedmałżeński w kościele św. Wojciecha (garnizonowy).

Tematyka kursu była następująca:

1. „Czy przeżywamy kryzys inst. małżeństwa?” — inż. A. Jeziński.
2. „Higiena matki i pielęgnacja noworodka” — p. Bronisława Wojtułowicz, Położna.
3. „Pijaństwo największym wrogiem rodziny” — dr Leopold Kusztelski.
4. „Małżeństwo a kwestia potomstwa” — inż. A. Jeziński.
5. „Niektóre przyczyny szczęśliwego współżycia małżonków” — dr Sedlaczek — Komorowski.
6. „Niektóre przyczyny nieszczęśliwego współżycia małżonków” — dr. Sedlaczek — Komorowski.
7. „O rozwoju życia religijnego w małżeństwie” — inż. A. Jeziński.
8. „Jedność i miłość w małżeństwie” — ks. A. Adamski.
9. „Higiena życia seksualnego w małżeństwie” — dr J. Sojka.
10. „Co kobieta przed zamążpójściem winna wiedzieć” — dr J. Krzeмиński.
11. „Obrzędy ślubu i ich symbolika” — ks. Andrzej Krupczyński.

Poświęcenie figury św. Teresy w kościele parafialnym w Stowięcinie

Dnia 9. III. 1958 r. w kościele paraf. w Stowięcinie odbyło się uroczyste poświęcenie figury św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Uroczystego aktu dokonał ks. Antoni Niebrzydowski, Salezjanin, który prowadził w parafii rekolekcje wielkopostne. Po zakończeniu rekolekcji i udzieleniu wiernym odpustu zupełnego nastąpiło poświęcenie figury w obecności ks. prob. Raitera, rodziców chrzestnych i wielu parafian. Figurę zakupiono z ofiar pańien w parafii.

Zakończenie kursu katechetycznego w Gorzowie

W uroczystość Zwiastowania N.M.P. — 25. III. 1958 r. odbyło się w Gorzowie zakończenie kursu katechetycznego dla nauczycieli religii. Do uczestników kursu wygłosili krótkie przemówienia: ks. Kazimierz Łabiński, dyr. Wydziału Nauki Katolickiej i ks. Józef Anczarski, dyr. Wydziału Duszpasterskiego. Ze strony kursistów przemówił p. Rafa-

lont, wyrażając Kurii Biskupiej i wykładowcom serdeczne podziękowanie za zorganizowanie kursu i troskliwą opiekę, oraz wyrażając przyrzeczenie sumiennej pracy w nauczaniu dziatwy prawd Bożych. Na zakończenie ks. dyr. Łabiński rozdzielił świadectwa.

Kapłańskie adoracje N. Sakramentu w Gorzowie

Zwyczajem lat ubiegłych w kaplicy Diec. Sem. Duchownego przy ul. Warszawskiej w Gorzowie odbywają się w drugi czwartek każdego miesiąca kapłańskie adoracje N. Sakramentu. Ostatnia adoracja odbyła się 13. III. 1958 r. W roku bież. konferencje ascetyczne wygłasza ks. Inf. Dr Karol Milik. Po części ascetycznej ma miejsce część naukowa. Referat na temat: „Prawo katolika do pogrzebu” wygłosił ks. prof. Paweł Kuś.

Rekolekcje dla służby zdrowia

W dniach od 26. III. — 30. III. br. odbyły się w Świebodzinie rekolekcje dla służby zdrowia. Przeprowadził je ks. prof. Seńko z Gości-kowa. W rekolekcjach wzięło udział około 20 lekarzy i kilkadziesiąt pielęgniarek. Akcja urządzenia tego rodzaju rekolekcji została przyjęta z wielką życzliwością.

Podobne rekolekcje odbyły się także w Międzyrzeczu w dniach od 3—5. IV. br. Przeprowadził je ks. Izydor Zdziebło z Gorzowa. Frekwencja była dobra.

Rekolekcje dla służby zdrowia w Szczecinie odbyły się pod kierunkiem ks. dr Wł. Siwka, duszpasterza akademików.

Misja parafialna w Siecieminiu

W parafii Sieciemino odbyła się w dniach od 2—9. III. 1958 r. misja parafialna pod kierunkiem OO. Redemptorystów. Udział wiernych w misji był nadzwyczajny pomimo złej pogody. Do Komunii św. przystępowali wierni i dzieci szkolne przez kilka dni. W ramach parafialnej misji odbyły się osobne nauki misyjne w kościele filialnym w Sie-rakowie także przy wielkiej frekwencji wiernych i wielkim poruszeniu serc.

Rekolekcje dla inteligencji w Gorzowie

Pod kierunkiem ks. Infułata Karola Milika odbyły się w kościele św. Stanisława w Gorzowie od 30. III. — 2. IV. 1958 r. rekolekcje dla inteligencji. Frekwencja była dobra.

Wykłady duszpasterskie dla księży wyświęconych w latach 1956 i 1957

W dniach 11 i 12. IV. 1958 r. odbyły się w gmachu Diec. Sem. Duchownego, ul. Warszawska, wykłady duszpasterskie dla 2 najmłod-szych roczników księży naszej diecezji.

Program:

Dnia 11. IV. 1958 r.

1. Msza św.
2. Konferencja ascetyczna — ks. prob. Eugeniusz Kawala, Wałcz.
3. Otwarcie zjazdu — ks. dr Wł. Sygnatowicz, wik. gen.
4. Rozpracowanie hasła II Wielkiej Nowenny w pracy duszpasterskiej — ks. inf. dr K. Milik.
5. Rozpracowanie hasła II roku Wielkiej Nowenny w katechizacji szkolnej — ks. dyr. W. Zaleski, Rokitno.
6. Praktyczna lekcja o łasce — ks. Werno, Gorzów.
7. Aktualia duszpasterskie — ks. Józef Anczarski, dyr. Wydziału Duszpasterskiego.
8. Aktualia katechetyczne — ks. Kazimierz Łabiński — dyr. Wydziału Nauki Katolickiej.

Dnia 12. IV. 1958 r.

1. Msza święta.
2. Konferencja ascetyczna o łasce — ks. prob. E. Kawala, Wałcz.
3. Źródła kryzysu religijno-moralnego młodzieży żeńskiej — ks. Józef Anczarski.
4. Rola katechizacji szkolnej w zażegnaniu kryzysu młodzieży żeńskiej — ks. K. Łabiński.
5. Kapłańskie apostołstwo trzeźwości — ks. Izydor Zdziebło.
6. Praktyczne rozwiązanie kazusów — ks. dr G. Domogała, rektor Diec. Sem. Duchowego w Gorzowie i ks. prof. P. Kuś.
7. Wolne wnioski i zamknięcie zjazdu.
W zjeździe wzięło udział 88 księży.

Święcenia subdiakonatu w Gorzowie

Dnia 20. IV. 1958 r. odbyły się w katedrze gorzowskiej święcenia subdiakonatu. J. E. Ks. Biskup Bernacki z Gniezna wyświęcił 41 subdiakonów.

KRONIKA ŻALOBNA

Dnia 8 kwietnia 1958 r. odszedł do wieczności Ks. Józef Śpiwak, wikariusz w Goleniowie.

Pogrzeb odbył się 11. IV. 1958 r.

R. i. p.

SPIS RZECZY
CZĘŚĆ URZĘDOWA

1. Encyklika o Królewskiej godności Najśw. Maryi Panny	315
2. Dyspensa od obowiązku uczestniczenia we Mszy św.	327
3. Indult w sprawie Mszy św. żałobnej	327
4. Rozporządzenie w sprawie noszenia stroju duchownego przez duchownych	328
5. Dekret św. Kongregacji w sprawie noszenia sutanny przez duchownych	329
6. Rozporządzenie w sprawie urlopów i przebywania duchowieństwa w miejscowościach kuracyjnych i wypoczynkowych	331
7. Wskazania Ks. Wik. Kapitulnego w sprawie duszpasterskiej opieki nad wczasowiczami	332
8. Spowiedź w duszpasterstwie	335
9. Ogólnopolska pielgrzymka młodzieży żeńskiej na Jasną Górę dnia 1. VI, 1958 r.	337
10. Sprawa konferencji dekanalnych	341
11. Egzamin młodych księży	341
12. Przyjmowanie kandydatów do D. S. D. Wydział Wstępny diecezji gorzowskiej	341
13. Rekolekcje dla maturzystów	342
14. Wakacyjny ekwipunek młodzieży	343
15. Obowiązkowe wakacyjne kursy dokształcające dla nauczycieli religii	343
16. Zapisy na roczne kursy katechetyczne	344
17. Rekolekcje dla członków Unii Apostolskiej Kapłanów	345
18. Apostolstwo chorych	345
19. Korespondencja z Kurią Biskupią	346
20. Dekret erekcji parafii w Gostyniu	349
21. Dekret erekcji parafii w Siemysłu	351
22. Dekret w sprawie wyłączenia Lędyczka z par. Uniechów	353
23. W sprawie opieki duszpasterskiej nad wsią Kniewo	353
24. Zmiany personalne w diecezji	354
25. Monitum	355
26. Składki na W. P. K.	355
27. Komunikat Sekretariatu Prymasa Polski o przekazaniu Kościołowi zabytków archiwalnych	355
28. Komunikat Sekretariatu Episkopatu w sprawie podatku lokalowego	356
29. Kościół jest organizacją społeczną	356
30. Przejęcie na własność przez Państwo mienia kościelnego, które jest we władaniu Państwa	357

31. Przejęcie mienia kościelnego i zakonnego przez Państwo na zasadzie ust. z 25. II. 1958 r.	358
32. O zakładaniu i prowadzeniu ksiąg wieczystych dla budynków stanowiących odrębne nieruchomości	359
33. Ekshumacja zwłok wojskowych włoskich	362
34. Komunikat w sprawie Pielgrzymki Nauczycielstwa Polskiego na Jasną Górę w dniu 29. VI. 1958 r.	362

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Katechizacja przykościelna przed I-szą Komunią św.	364
Kronika	366
Kronika żałobna	368

Za pozwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje: Kuria Biskupia w Gorzowie. Redaktor: X. Kazimierz Łabiński
Dyr. W.N.K. — Kościańskie Zakłady Przemysłu Terenowego Kościan
491 5. 58. R3 — Podpisano do druku dnia 19. VI. 58 — Nakład 1150.

POSZUKIWANIE OSÓB

Maria Szydłowska, p. Pszczew, poszukuje syna swego Adama Szydłowskiego, urodz. w Jaworowie, woj. lwowskie.

Helena Serej, wdowa, zam. w Szczecinie przy ul. św. Marcina 13 m. 8 poszukuje swojej siostry Zofii Jurkian z d. Dubicka, c. Wincentego i Anny, ur. w r. 1910 ostatnio zamieszkałej we wsi Czarny Bór pow. wileński oraz jej córki Janiny, urodz. w roku 1945. Poszukiwane wyjechały z Wileńszczyzny do Polski w roku 1946.

POLSKA PROWINCJA ZGROMADZENIA SŁOWA BOŻEGO (Księża Werbistów) PRZYJMUJE KANDYDATÓW NA MISJONARZY

Kandydaci na kapłanów-misjonarzy, którzy jeszcze nie mają matury, mogą się zgłosić do poszczególnych klas z zakresu szkół ogólnokształcących (Górna Grupa, Bruczków lub Nysa).

Kandydatów natomiast, którzy mają już maturę, przyjmuje się wprost do Wyższego Seminarium (Pieniężno).

Kandydatów na braci-misjonarzy po ukończeniu kl. VII przyjmuje się do Instytutu Braci-Misjonarzy w Chłudowie. Kandydaci kształcą się wprawdzie zawodowo i składają egzaminy przed państwową komisją z ramienia Izby Rzemieślniczej, następnie rozpoczynają nowicjat, a po złożeniu ślubów zakonnych otrzymują skierowanie do pracy w kraju czy też za granicą.

Zgłoszenia i wszelkie zapytania kierować pod adresem:

● Prowincjał Zgromadzenia Księża Werbistów, Pieniężno, woj. Olsztyn.

OGÓLNOPOLSKI KURS KATECHETYCZNY W KRAKOWIE

od 25—27 czerwca 1958 r.

Komisja Szkolna Episkopatu donosi uprzejmie, że w dniach od 25 do 27 czerwca br. odbędzie się w Krakowie ogólnopolski kurs katechetyczny.

Zgłoszenia należy nadsyłać do dnia 31 maja br. na adres: Ks. Józef Rozwadowski, Kraków, ul. Franciszkańska 3 Kuria Metropolitalna.

Przypuszczalne koszty kursu łącznie z mieszkaniem i utrzymaniem wyniosą ok. 300 zł., które uczestnicy wpłacą w czasie trwania kursu.

Zgłoszeni w wyżej podanym terminie uczestnicy otrzymają karty uczestnictwa wraz ze wskazaniem adresu zakwaterowania na czas trwania kursu. W zgłoszeniu należy zaznaczyć, czy przyjazd nastąpi już 24. VI. po południu, ze względu na konieczność przygotowania posiłku.

Program

Ogólnopolskiego kursu Katechetycznego w Krakowie w dniach 25—27 czerwca 1958 r.

25. VI. 58 r. — Środa.

9,00 Nabożeństwo inauguracyjne w kościele OO. Dominikanów (ul. Stolarska 12).

10,30 Zagajenie kursu.

I Referat: Katechizacja w okresie Millenium (w krużgankach klasztoru OO. Dominikanów ul. Stolarska 12).

13,00 Obiad.

15,30 II Referat: Problem seksualizmu wśród dzieci szkół podst.

16,30 III Referat: Problem seksualizmu wśród młodzieży szkół lic.

17,30 Benedykcja z konferencją ascetyczną.

26. VI. — Czwartek.

9,00 IV Referat: Duszpasterstwo stałe i okresowe dzieci szkół podst.

10,30 V Referat: Duszpasterstwo stałe i okresowe młodzieży szkół lic.

13,00 Obiad.

15,30 VI Lekcja pokazowa historii Kościoła.

16,30 VII Referat: Dydaktyka nauczania Historii Kościoła.

17,30 Benedykcja z konferencją ascetyczną.

27. VI. — Piątek.

9,00 VIII Referat: Dydaktyka nauczania dogmatyki i etyki w szkołach licealnych.

10,30 IX Referat: Pomoce katechetyczne.

Zamknięcie kursu.

Benedykcja.

